

PRITARTA

Rokiškio rajono savivaldybės mero

2025 m. birželio 27 d. potvarkiu Nr. MV-311

PATVIRTINTA

Rokiškio mokyklos-darželio „Ažuoliukas“

direktoriaus 2025 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. V-27

ROKIŠKIO MOKYKLOS-DARŽELIO „AŽUOLIUKAS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „PO AŽUOLĖLIU“

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

PIRMAS SKIRSNIS PASKIRTIS

Rokiškio mokyklos-darželio „Ažuoliukas“ (toliau – Mokyklos-darželio) ikimokyklinio ugdymo programa „Po Ažuolėliu“ (toliau – Programa) yra pagrindinis dokumentas reglamentuojantis vaiko nuo 1 iki 5 metų amžiaus ugdymąsi Rokiškio mokykloje-darželyje „Ažuoliukas“ Taikos g. 15, Rokiškis ir Kavoliškio skyriuje adresu Sodo g. 1, Kavoliškis.

Programa atnaujinta ugdytojų komandos, kuri išsiaiškino ir apibendrino esminius susitarimus dėl Programos atnaujinimo kryptių įgyvendinimo: požiūrio į vaiką ir jo ugdymą(si) vaikystėje; ikimokyklinio ugdymo tikslo ir uždavinių jam pasiekti; vaiko ugdymosi pasiekimų (toliau – pasiekimai) sričių; visuminio, įtraukaus, žaidimu ir patirtine veikla grindžiamo ugdymo(si) proceso; ugdymo(si) konteksto, ugdymo(si) sričių, vaikų ugdymosi pažangos stebėsenos.

Programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“, Lietuvos respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministras įsakymu 2024 m. 2024 m. vasario 5 d. Nr. V- 131 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“ pakeitimo priedu „Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas“.

Programa skirta Mokyklos-darželio: ikimokyklinio ugdymo mokytojams, dirbantiems su ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikais; ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvams (globėjams, rūpintojams); švietimo pagalbos specialistams (logopedui, socialiniam pedagogui, specialiajam pedagogui, psichologui).

ANTRASIS SKIRSNIS POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ(SI)

Programa yra grindžiama integruota teorine prieiga, kuri sujungia **socialinį konstruktyvizmą** ir „**Regio Emilija**“ **pedagogikos** principus. Vaikas mokosi aktyviai – patiriant, tyrinėjant, eksperimentuojant, sprendžiant problemas. Vaikas laikomas smalsiu, aktyviu, kūrybingu, nuolat sąveikaujančiu (su draugais ir suaugusiais) ugdymo proceso dalyviu. Mokymas(is) vyksta žaidžiant, atliekant grupines veiklas. Artimiausia vystymosi / raidos erdvė – vaikui padeda įveikti sudėtingesnes užduotis su suaugusiųjų ar kito vaiko pagalba. Vaiko žinios ir gebėjimai konstruojami pamažu, naują patirtį prijungiant prie jau turimos patirties ar žinių, taip vaikas susikuria savo prasmę. Didelis dėmesys skiriamas aplinkai kaip galimybei ją stebėti, išbandyti naujas idėjas, daryti skirtingus dalykus ir tikrinti rezultatus. Svarbus veiksnys – tėvų įtraukimas ir išitraukimas į ugdymo(si) procesą. Siekiant besimokančiųjų įvairovės pažinimo, įgyvendinant įtraukųjį ugdymą, pasirinkta **universalus dizaino mokymuisi** prieiga. Organizuoti universalus dizaino principais paremtą ugdymo procesą padeda moksliniais įrodymais grįstos UDM gairės (integruotos teorinės prieigos paaiškinimas 1 pav.)

1 pav. Integruota teorinė programos prieiga

Požiūris į vaiką ir jo ugdymąsi formuojamas atsižvelgiant į šiuos aspektus:

POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO AUGIMĄ	✓ Šakovos ir žinojimas yra įgyjami socialinėse sąveikose, remiantis patyrimu ir kalba
	✓ Patyriminis mokymasis lauke grindžiamas tiesioginiu patyrimu, refleksija ir taikymu
	✓ Ugdymosi centre – demokratinės vertybės, bendras žinojimo konstravimas, problemų sprendimo, tarpasmeninės sąveikos (veikimas komandoje, vaiko – suaugusiojo sąveikos)

TREČIASIS SKIRSNIS UGDYMA(SI) GRINDŽIANČIOS VERTYBĖS IR VAIKŲ POREIKIAI

Vaiko ugdymasis grindžiamas požiūrio į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis, dėl kurių susitarta Mokyklos-darželio bendruomenėje, siekiant įgyvendinti Mokyklos-darželio filosofiją – ATEITIS PRASIDEDA ČIA.

2 pav. Filosofija ir vertybės

Svarbiomis pamatinėmis vertybėmis pripažįstama:

Vaiko gerovė. Vaiko gerovės pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka.

Lygiavertis dalyvavimas. Lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis.

Vaiko orumas. Kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas.

Saviraiškos laisvė. Kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas.

Lygiateisiškumas ir teisingumas. Vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo prielaidų, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms Mokykloje-darželyje ir už jos ribų.

Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei. Atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinis ir kultūrinius skirtumus.

Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas. Pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis.

Kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

Programoje sukuriama prielaidos kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimui:

Saugumo poreikis. Jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, *sulaukti reikalingos paramos ir globos, įtraukti patį vaiką į rūpinimąsi savo ir kitų saugumu.* Sukuriama prielaidos atliepti ir specialiuosius ugdymo(si) poreikius.

Draugysčių poreikis. Jaustis priimtam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą. Artumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. *Sukuriama ugdymo(si) aplinka skatinanti vaiką tyrinėti, ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge.*

Komunikavimo poreikis. Dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis, mintimis. *Vaikui sudaromos galimybės išbandyti ir atrasti įvairias komunikavimo su kitu vaiku ir suaugusiais priemones.*

Žaidimo poreikis. Turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaiko kultūrą. *Įsitraukdami į žaidimus suaugusieji padeda vaikui augintis žaidimo gebėjimus.*

Pažinimo džiaugsmo poreikis. Smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s) kurti ir išbandyti džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. *Taikydami savo įgytas ugdymosi procese patirtis vaikas kuria ir perkuria savo patirtis apie pasaulį.*

Kūrybinės saviraiškos poreikis. Tyrinėti ir atrasti savo unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. *Kuriamų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaiko interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.*

Specialieji ugdymo(si) poreikiai. Mokyklos-darželio Vaiko gerovės komisija, esanti arčiausiai vaiko, analizuoja vaiko ugdymosi poreikius, problemas ir jų priežastis, nustato švietimo pagalbos priemonių prioritetus, kryptis, teikimo formą, analizuoja teikiamos švietimo pagalbos veiksmingumą, koreguoja švietimo pagalbos priemonių teikimą, prireikus kreipiasi į kitas švietimo pagalbą teikiančias institucijas. Vaikui teikiama kompleksinė švietimo pagalbos specialistų (logopedo, specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo, psichologo), mokinio / vaiko padėjėjo pagalba.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

TĖVŲ (GLOBĖJŲ, RŪPINTOJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI

Tėvų (globėjų, rūpintojų) poreikiai	Bendruomenės poreikiai
✓ Nuolatinė komunikacija ir informavimas: daroma vaiko pažanga ir pasiekimai, ugdymo programos įgyvendinimo veiklos, taikomos strategijos ir metodai	✓ Profesinio tobulėjimo. Veikimo kartu siekiant ugdymo tikslų (grupės ir kiekvieno vaiko), įgyvendinant šiuolaikinio ugdymo aktualijas (kritinio mąstymo, problemų sprendimo, įtraukaus ugdymo įgyvendinimo)

✓ Dėmesys vaiko sveikatai ir gerovei: sveikatą stiprinančio fizinio aktyvumo įvairovė, lankstus dienos ritmas (nemiegantys vaikai), praktiniai saugaus elgesio įgūdžiai.	✓ Šiuolaikinių vaikų poreikių ir harmoningo ugdymosi proceso užtikrinimas
✓ Socialinė ir emocinė parama: palaikymas ir konsultacijos	✓ Visuminio ugdymo proceso lauke organizavimas vaikui patraukliose aplinkose
✓ Galimybių partnerystei stiprinti įvairovė: galimybės kartu su vaiku dalyvauti veiklose, renginiuose ir projektuose, švietimas vaiko ugdymo ir elgesio reguliavimo klausimais, tikslingai sutelkiant bendras pastangas (tėvų (globėjų, rūpintojų) ir ikimokyklinio ugdymo mokytojų, švietimo pagalbos specialistų	✓ Įsitraukimas į ekologiškas iniciatyvas, skatinančias atsakingą kiekvieno bendruomenės nario elgesį

Ikimokyklinio ugdymo mokytojų ir tėvų (globėjų, rūpintojų) partnerystėje santykiai grindžiami pasitikėjimu, kai ir ikimokyklinio mokytojai, ir tėvai (globėjai, rūpintojai) kartu siekia bendro tikslo. Svarbios yra šios ikimokyklinio ugdymo mokytojų ir tėvų (globėjų, rūpintojų) partnerystės sritys: tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimas, bendras mokymasis, kartu su vaiku dalyvavimas bendrose ugdymo(si) veiklose, tarpusavio pagalbos ir paramos grupės, bendri projektai, renginiai, kryptingos bendros pastangos stiprinant vaiko pažangą, sprendžiant elgesio problemas.

PENKTASIS SKIRSNIS REGIONO YPATUMAI

Rokiškio kraštas – tai išskirtinis Aukštaitijos regionas, garsėjantis savo turtingu kultūriniu, istoriniu bei tautiniu paveldu. Viena iš iškiliausių krašto kultūros asmenybių – garsusis medžio drožėjas Lionginas Šepka, kurio kūryba liudija apie regiono meninę savastį ir dvasinį gilumą. Kavoliškyje esantis Komorovskio dvaras, išsiskiriantis istorinėmis, architektūrinėmis ir kultūrinėmis vertėmis, tampa ne tik svarbiu pažintiniu objektu, bet ir įkvepiančia edukacine erdve. Vaikas čia ne tik susipažįsta su krašto kultūra, bet ir dalyvauja edukacinėse veiklose, kurios padeda suprasti savo šaknis, ugdyti pagarbą protėvių tradicijoms bei puoselėti bendrystės jausmą.

Regiono gamtinė plinka – miškai, pievos, parkai ir pažintiniai takai – tampa gyvu ir autentišku ugdymo(si) kontekstu. Vaikas tyrinėja gamtos reiškinius, susipažįsta su augalija ir gyvūnija, mokosi per patirtį, ugdo sąmoningumą, atsakomybę ir ryšį su aplinka. Toks tiesioginis ryšys su gamta padeda vaikui ne tik pažinti pasaulį, bet ir kurti jį per vertybinę prizmę, tapti aktyviu, empatišku bendruomenės nariu.

Rokiškio regiono šiuolaikiškumas atsiskleidžia per modernias edukacines iniciatyvas ir atvirumą naujovėms. Į ugdymą integruojami STEAM principai – organizuojama veikla „Pažintis su profesijomis“ bendradarbiaujant su Rokiškio profesinio mokymo centru Kavoliškyje, kuris paliaukia glaudų ir tvarų bendradarbiavimą su Kavoliškio Mokyklos-darželio skyriumi. Šios partnerystės dėka vaikui atveriamos galimybės pažinti įvairias profesijas, dalyvauti praktinėse kūrybinėse dirbtuvėse, tyrinėti technologijų pasaulį ir ugdyti karjeros sampratą nuo pat mažens. Taip pat vykdomos edukacinės veiklos su „Mokslo klubu“, o pažintinės išvykos į Juozo Keliuočio viešosios bibliotekos vaikų ir jaunimo skyrių praplečia ugdymo(si) ribas.

Mokykla-darželis tampa ne tik kultūrinio paveldo saugotoja, bet ir šiuolaikiškų, patirtinių, tiriamųjų veiklų erdve, kurioje vaikas auga tarp tradicijų ir inovacijų. Glaudus bendradarbiavimas su vietos bendruomene, kvietimai dalyvauti šventėse, renginiuose ir akcijose stiprina vaikų pilietinį sąmoningumą ir tapatybę.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS SAVITUMAS

Stiprinamos šios sritys:

Ankstyvas matematinio mąstymo ugdymas.

Nuo matematinių žinių link matematinio mąstymo t.y. gebėjimo analizuoti, mąstyti kritiškai, suprasti ir taikyti matematinius principus ir strategijas naujose, nežinomose situacijose, kūrybiškai ir dinamiškai veikti. Matematikos mokymasis vyksta per kasdienę praktiką ir žaidimą, per sensorines patirtis ir bendravimą, nuolat ugdoma kiekvieno vaiko skaičiaus, formos, dydžio pajauta. Tobulinant matematinio mąstymo gebėjimus mokytojai kiekvieną dieną stengiasi sukurti įdomią kasdienę žaidimų ir tyrinėjimo praktiką, skatinti vaikus kalbėti, klausimų, samprotavimų kartu pagalba palaikyti bendravimą. Mokantis matematikos integruojami STEAM (gamtamokslinio, technologinio, inžinerinio, meninio ir matematinio) ugdymo principai ir strategijos, ypač ryški kryptis menas ir matematika.

Socialinis – emocinis ugdymas (vaiko charakterio formavimas).

Vaiko socialinio emocinio intelekto ugdymui, pozityviam elgesiui skatinti ir vaiko charakteriui formuoti, bendradarbiavimo įgūdžiams ugdyti pasitelkiama ikimokyklinio ugdymo programa „Kimochi“. Programa padeda su vaiku aptarti įvairias gyvenimiškas situacijas, per kurias jaučiami skirtingi jausmai: džiaugsmas, pyktis, baimė, pasididžiavimas, nusivylimas, kaltė ir kt. Mokytojai į kasdieninę veiklą integruoja vaiko charakterio t.y. vidinių savybių, emocijų, ugdymą. Per žaidimus, pokalbius, pasakas, praktines situacijas moko vaiką vadovautis vertybėmis, atpažinti jausmus. Svarbiais ugdymo momentais tampa kasdieninės refleksijos, pripažįstama pavyzdžio svarba ugdymosi procese.

Ankstyvasis užsienio kalbų mokymas per meną ir STEAM

Dar vienas Mokyklos-darželio išskirtinumo aspektas – ankstyvasis užsienio kalbų (anglų ir vokiečių k.) mokymas per meninę raišką ir STEAM veiklas. Vaikas mokosi kalbų natūraliai – per dainas, ritminius judesius, vaidybą, piešimą, žaidimus ir tyrinėjimą. Kalba tampa neatsiejama žaismingo pasaulio dalimi – ji įsilieja į kasdienes situacijas, projektinę veiklą ir patyriminius procesus. STEAM integracija leidžia kalbas susieti su mokslu, kūryba, technologijomis ir emociniu ryšiu, taip skatinant vaiko kalbinę raišką, tarpkultūrinį sąmoningumą ir smalsumą pasauliui. Tokia metodika stiprina vaiko gebėjimą mokytis kalbos visapusiškai – intelektualiai, kūrybiškai ir emociškai.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Kokybiškas Programos įgyvendinimas grindžiamas šiais principais:

<i>Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas</i>	✓ Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos
<i>Žaismės principas ir socialinio mokymosi principas</i>	✓ Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla

<p><i>Integralumo principas</i></p>	<p>✓ Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaiko veiklos integralumas</p>
<p><i>Įtraukties ir emocinio saugumo principas</i></p>	<p>✓ Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę</p>
<p><i>Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas</i></p>	<p>✓ Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su ikimokyklinio ugdymo mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si).</p>
<p><i>Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas</i></p>	<p>✓ Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui</p>
<p><i>Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas</i></p>	<p>✓ Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus</p>
<p><i>Reflektyvaus ugdymo(si) principas</i></p>	<p>✓ Ikimokyklinio ugdymo mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Kartu su vaikais pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Ikimokyklinio ugdymo mokytojai apsversto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).</p>
<p><i>Kontekstualumo principas</i></p>	<p>✓ Vaiko ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaiko iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose</p>
<p><i>Prasmingumo principas</i></p>	<p>✓ Vaiko ugdymosi patirtys siejamos su jų kasdieniniu gyvenimu ir aktualiais poreikiais, siekiama, kad ugdymo(si) patirtys būtų prasmingos, įdomios ir vertingos</p>
<p><i>Šeimos ir Mokyklos-darželio partnerystės principas</i></p>	<p>✓ Mokykla-darželis ir šeima bendradarbiauja užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę, pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų</p>

III SKYRIUS

TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) ORGANIZAVIMO MODELIS IR REZULTATAI

PIRMASIS SKIRSNIS

TIKSLAS, UŽDAVINIAI, REZULTATAI

Tikslas: atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis;

Uždaviniai:

1. Siekti, kad programoje formuojamas ugdymo turinys maksimaliai taptų kiekvieno vaiko savastimi tiek vertybiniu požiūriu, tiek pasiekimų raiška.
2. Atpažinti individualius vaikų ugdymosi poreikius, kylančius iš raidos tarpsnių, asmeninių ypatumų, prigimtinių gebėjimų bei sociokultūrinės aplinkos konteksto.
3. Ugdymo procese taikyti į vaiką orientuotas strategijas ir inovatyvius metodus, kurie užtikrina integralų ir visuminį ugdymą(si), kuriant vaikų patirtį turtingą, lanksčią ir aktyvią ugdymo(si) aplinką bei įvairius kontekstus; pripažinti žaidimą, kaip pagrindinį ugdymo(si) būdą.
4. Taikyti universalios dizaino mokymuisi principus, kad kiekvienas vaikas galėtų pasiekti asmeninių ugdymo(si) tikslų – nepriklausomai nuo individualių gebėjimų ar ugdymosi poreikių.
5. Suteikti vaikams galimybes įgyti prasmingos ankstyvosios matematinės patirties per kasdieninę praktiką, žaidimą, motorines patirtis ir bendravimą.
6. Užtikrinti ikimokyklinio ugdymo pakopoje dirbančių specialistų (švietimo pagalbos specialistų, meninio, kalbinio) bendradarbiavimą bei STEAM krypties veiklų organizavimą, kad būtų maksimaliai atliepti visapusiški vaikų ugdymosi poreikiai.
7. Plėtoti pasitikėjimu, pagarba ir partneryste grįstą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais, rūpintojais) ir socialiniais partneriais, kuriant vaiko ugdymą(si) palaikančią bendruomenę.

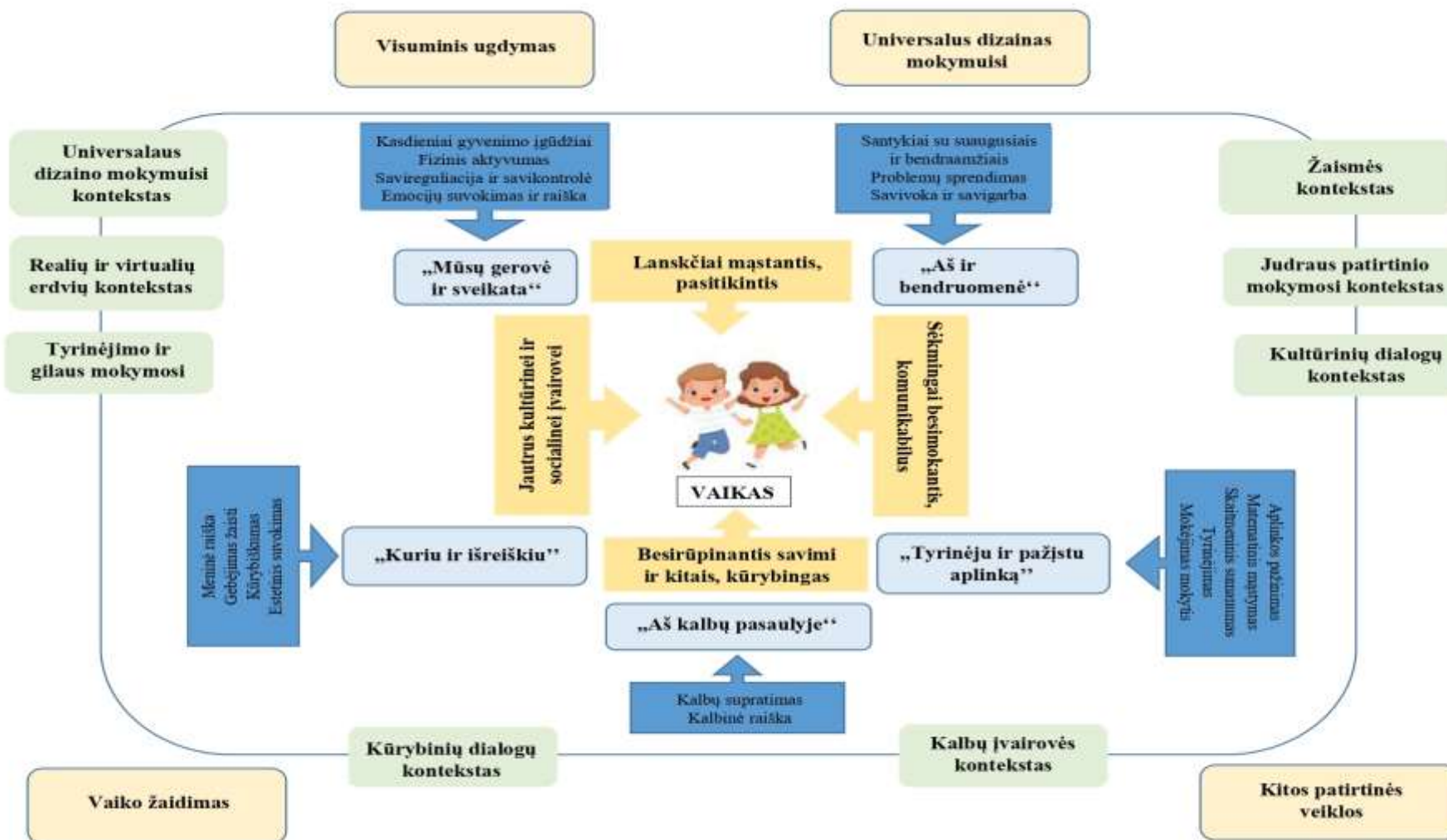
Rezultatai. Ugdymo(si) pagal Programą rezultatas yra optimali kiekvieno vaiko asmenybės branda: vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai **įgyjami** bei **plėtojami** kiekvieno vaiko pasiekimai – vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai, kurie įgyjami jam **dalyvaujant veiklose, įvairiose ugdymo(si) aplinkose ir pasiekti rezultatai.**

Kiekviena kokybiškai įgyvendinama vaiko raidą skatinančio visuminio ugdymo sritis plėtoja visų 18 pasiekimų sričių vaiko pasiekimus: kasdienio gyvenimo įgūdžiai; fizinis aktyvumas; emocijų suvokimas ir raiška; savireguliacija ir savikontrolė; savivoka ir savigarba; santyki ai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais; aplinkos pažinimas; matematinis mąstymas; skaitmeninis sumanumas; kalbų supratimas; kalbinė raiška; estetiškas suvokimas; meninė raiška; kūrybiškumas; tyrinėjimas; problemų sprendimas; gebėjimas žaisti; mokėjimas mokytis.

[Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.](#)

ANTRASIS SKIRSNIS UGDYMO(SI) ORGANIZAVIMO MODELIS

Organizavimo modelis apima kelis pagrindinius aspektus, kad užtikrintų vaikų vystymąsi ir ugdymąsi (detalus paaiškinimas žr. pav.).

3 pav. Ugdymo(si) organizavimo modelis

**IV SKYRIUS
UGDYMO(SI) TURINYS, PROCAS IR APLINKOS**

**PIRMASIS SKIRSNIS
VISUMINIO UGDYMO(SI) SRIČIŲ ĮGYVENDINIMAS**

Programoje numatytas ugdymo turinys – tai gairės, kuriomis vadovaujantis mokytojas gali laisvai kurti, reflektuoti ir tobulinti ugdymo turinį: planuoti veiklas, pasirinkti ir pritaikyti ugdymo strategijas, metodus ir formas, kurti aplinkas, atsižvelgiant į vaiko galias ir prioritetus – ugdyti komunikabilų, lanksčią maštantį, sėkmingai besimokantį vaiką.

Mokykloje-darželyje susitarta į vientisą vaiko pasiekimų plėtotę per visas visuminio ugdymo sritis.

MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ

Fizinis aktyvumas	
Vertybinės nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	
Esminiai gebėjimai. Derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Judėjimo džiaugsmo patyrimas. Vaikščioti ir išlaikyti pusiausvyrą mokosi eidami sumažinto ploto paviršiumi (tarp dviejų nubrėžtų linijų ir pan.), įveikdami kliūtis (ką nors peržengdami), lipdami į kalniuką. Judėdami laisvoje erdvėje, žaisdami judriuosius žaidimus. Žaisdami judriuosius žaidimus vaikai pereina nuo greito ėjimo prie bėgimo.	Judėjimo džiaugsmo patyrimas. Juda spontaniškai, atlieka veiksmus su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis, žaidžia įvairius imitacinius bei judriuosius žaidimus, kuriuose lavinami visi pagrindiniai judesiai: šliaužimas, ropojimas, ėjimas, bėgimas, šuoliukai, laipiojimas, pralindimas, metimai, pusiausvyros pratimai. Išbando įvairiausių mokytojo demonstruojamus ir pačių atrandamus ėjimo ir bėgimo būdus, savo kūno judėjimo galimybes; mokosi saugiai keisti pradines kūno padėtis ir atlikti įvairius veiksmus rankomis, kojomis, tyrinėja kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoja, fantazuoja, ieško neįprastų pozų, bando judesiais perteikti pasakų herojų, gyvūnų pozų charakteristikas.
Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 11.4. 26.4</i> 3 žingsnis	Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 11.4. 26.4</i> 6 žingsnis
Judesių tikslumo siekimas. Vertybinė nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį. Pradeda lankstyti ranką per riešą, pratinasi pasukti riešą, apversti plaštaką delnu žemyn, į viršų, mostelėti plaštaka, vis tiksliau atlikdami judesius, kuriuos lavinti padeda savarankiškas ko nors vienas ant kito dėliojimas, užsukimas, atsukimas, darinėjimas, įrankių naudojimas. Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją ką nors dėliodami, konstruodami, verdami.	

Ugdymo gairės iki 3m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Pradeda lankstyti ranką per riešą, pratinasi pasukti riešą, apversti plaštaką delnu žemyn, į viršų, mostelėti plaštaka, vis tiksliau atlikdami judesius, kuriuos lavinti padeda savarankiškas ko nors vienas ant kito dėliojimas, užsukimas, atsukimas, darinėjimas, įrankių naudojimas.	Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją ką nors dėliodami, konstruodami, verdami.
Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 11.4, 24.4 3 žingsnis	Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 11.4, 24.4 6 žingsnis
Sveika mityba	
<p>Maisto įvairovės pažinimas.</p> <p>Vertybinių nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, butyje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.</p>	
Ugdymo gairės iki 3m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Susipažįsta su sveikatai palankiu maistu matydami estetiškai pateiktą maistą, skanaujant, valgant, žaisdami, stebėdami, žiūrindami paveikslėlius, piešinius. Vaikai turtina žodyną ir žaidžia savarankiškus, kūrybinius vaidmeninius maisto gamtinimo žaidimus, pasitelkiant įvairius žaismės kontekstus.	Pasitelkiant realius ir virtualius kontekstus tyrinėja. Analizuoja sveiko maisto piramidę, diskutuoja, sužino apie sveiko maisto naudą. Dėlioja dienos meniu iš kortelių su maisto produktais, kuria mąstymo žemėlapius (sveika – nesveika), tyrinėja ir atranda kuris maistas palankus sveikatai, o kuris – ne, savo nuomonę argumentuoja. Patyriminėse veiklose, išvykose, žaidimų metu, maisto gamtinimo veiklose gilina žinias apie higieną, sveiką mitybą, estetinį maisto pateikimą. Žino vandens naudą žmogaus organizmui. Esant galimybei, renkasi sveikatai palankius maisto produktus.
Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 10.4, 16.4 3 žingsnis.	Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 10.4, 16.4 6 žingsnis.
<p>Elgesys prie stalo.</p> <p>Vertybinių nuostata. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų. Valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais ir pasirinkti, su koku stalo įrankiu valgyti skirtingą maistą. Laikosi elgesio taisyklių, serviuoja stalą. Žaidybiniame veikloje naudoja sukauptą patirtį. Turi galimybę stebėti realų ir virtualų kontekstą. Geba tausoti maistą, jo nešvaistyti. Pasitelkiant realius ir virtualius kontekstus sužino mitybos grandinės ratą.</p>	

Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais ir pasirinkti, su koku stalo įrankiu valgyti skirtingą maistą.	Laikosi elgesio taisyklių, serviuoja stalą. Žaidybinėje veikloje naudoja sukauptą patirtį. Turi galimybę stebėti realų ir virtualų kontekstą. Geba tausoti maistą, jo nešvaistyti. Pasitelkiant realius ir virtualius kontekstus sužino mitybos grandinės ratą.
Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 13.4, 25.4 3 žingsnis	Vaiko ūgties siekiamybė <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 13.4, 25.4 6 žingsnis
Mano dienos ritmas	
Dienos ritmo pajauta. Vertybinių nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocija s ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Mokosi suprasti grupės dienotvarkę – stebi kas šią dieną jau įvyko, kas dar įvyks.	Žino dienos ritmą, nuoseklumą. Geba įvardinti praeities, esamos ir būsimos dienos veiksenas ir jas susikurti. Įvardina savo nuotaiką ir jausmus, geba paaiškinti ir valdyti.
Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 12.4, 13.4, 26.4 3 žingsnis	Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 12.4, 13.4, 26.4 6 žingsnis
Kūno švara ir aplinkos tvarkymas	
Rūpinasi švara ir tvarka. Vertybinių nuostata. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. Esminiai gebėjimai. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio veiklos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus būdus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Pradedą naudotis higienos reikmenimis, ugdosi kūno priežiūros įgūdžius. Rengiasi, bando tvarkingai sudėti drabužius ir pan.	Laikosi asmens higienos. Savarankiškai rengiasi. Žaismės ir tyrinėjimų kontekste sužino apie bakterijas ir virusus, jų sukiamas ligas, higienos svarbą.
<i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 10.4, 25.4, 26.4 3 žingsnis	<i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 10.4, 25.4, 26.4 6 žingsnis
Saugus elgesys	

<p>Elgesys su nepažįstamais žmonėmis. Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmyų pasekmes sau ir kitiems.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Kūrybiniai vaidmeniniai – siužetiniai žaidimai įvairiose erdvėse.	Modeliuojant įvairias situacijas, patyriminėse veiklose, išvykose įvairių žaidimų metu vaikai mokosi suprasti, saugų bendravimą su žmonėmis, kokiu atveju ir į ką galima kreiptis pagalbos. Vaikai mokosi tvirtai pasakyti „ne“.
Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 12.4, 15.4, 20.4, 25.4</i> 3 žingsnis.	Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 12.4, 15.4, 20.4, 25.4</i> 6 žingsnis.
<p>Saugus elgesys gatvėje. Vertybinių nuostatų. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Esminiai gebėjimai. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, butyje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.</p>	
Kūrybiniai vaidmeniniai – siužetiniai žaidimai įvairiose erdvėse kaip saugiai judėti.	Kontekstų kūrimo dėka, geba įsisavinti pagrindinius saugaus elgesio gatvėje įgūdžius. Supranta specialaus saugumo priemonių naudojimąsi.
Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 10.4, 15.4, 26.4</i> 3 žingsnis	Vaiko ūgties siekiamybė <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 10.4, 15.4, 26.4</i> 6 žingsnis
<p>Saugus elgesys gamtoje ir butyje. Vertybinių nuostatų. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Mokosi saugiai žaisti. Atsargiai elgiasi su buitinių daiktų.	Patyriminio konteksto kūrimo metu atranda, sužino apie daiktus, kurie yra pavojingi jų sveikatai ir saugumui. Žaisimų metu, mokosi saugiai elgtis, laikytis saugaus elgesio susitarimų. Pokalbių metu kalbasi apie saugų elgesį, sužino į ką kreiptis pagalbos nutikus nelaimei. Mokosi atsakingai elgtis aplinkoje.
Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 13.4, 16.4, 26.4</i> 3 žingsnis	Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 13.4, 16.4, 26.4</i> 6 žingsnis.

AŠ IR BENDRUOMENĖ

Kas aš?	
<p>Savo emocijų, poreikių, pomėgių, interesų supratimas ir raiška. Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocija s ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
<p>Mokosi parodyti savo poreikius ir kilusias Emocijas (džiaugsmą, liūdesį, pyktį, nuostabą, baimę). Mokytojas taiko personalizuotus vaikų nusiramino būdus (išbūti, išjausti emocijas, įsitraukti į pozityvias žadinančias veiklas). Kuriami žaismės, tyrinėjimų kontekstai, vaikai žaidžia judesiais, tyrinėja pojūčiais, mokosi atpažinti, įvardinti kito emocijas iš veido išraiškos, balso.</p>	<p>Įsitraukia į žaidimus, įvairias patirtines, kūrybines veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti, atpažinti, tyrinėti, įvardyti pomėgius, interesus. Mokosi vieni kitus pažinti per kūno raišką, supranta skirtingumą. Žaidžia vaidmeninius, vaizduotės žaidimus. Fotografuoja skirtingų emocijų imitacijas, žymi kaip jaučiasi, klausosi istorijų, žiūri filmukus, dokumentiką. Patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja, atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, apibūdina jas sukėlusias situacijas bei priežastis.</p>
<p>Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 12.4, 23.4, 26.4 3 žingsnis</p>	<p>Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 12.4, 23.4, 26.4 6 žingsnis</p>
<p>Kūno pažinimas. Vertybinė nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
<p>Glaudžiami, žaidinami, kutenami, kykuojami, rengiami bei kalbinami suaugusiojo pajaučia savo kūno ribas. Tyrinėja išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis per judrias veiklas, stebi save, veidrodyje, atspindžiuose paviršiuose, šešėliuose, patiria ką kuri kūno dalis daro, kaip juda. Kuriami kontekstai kurie atliepia vaiko žaismingą savęs pajautimą,</p>	<p>Vartydamas enciklopedijas, žiūrėdamas informacinius filmukus, taikydamas vaikams skirtas papildytosios realybės technologijas, atlikdamas eksperimentus, kurdamas modelius, tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos ir kt. sistemas, kurie nematoma padaro matomą. Kuriami kontekstai atliepia vaiko žaismingą savęs ir pasaulio pajautimą, skatinantys žaisti judesiais, pojūčiais, emocijomis, kalba, vaizduote, mintimis.</p>

<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 14.4, 24.4, 26.4 3 žingsnis</p>	<p>Vaiko ūgties siekiamybė <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 14.4, 24.4, 26.4 6 žingsnis</p>
<p>Savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas. Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminiai gebėjimai. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.</p>	
<p>Ugdymo gairės iki 3 m.</p>	<p>Ugdymo gairės iki 6 m.</p>
<p>Kasdienėse veiklose lygindamas nuotraukas (dabar ir anksčiau) pajaučia savarankiškumą, augimo pasikeitimus. Matuojasi išaugtus drabužėlius ar batus, naudoja ūgio matuoklius.</p>	<p>Mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, supranta savo privatumą ir reaguoja į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Aiškinasi kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. Išvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą, tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, piešia ir samprotauja, kaip atrodo užaugęs, ko norėtų išmokti netolimoje ateityje, kuo norėtų tapti tolimoje ateityje. Darydamas klaidas ir jas taisydamas vaikas plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius. Supranta, kad jis buvo, yra ir bus tas pats asmuo. Kuriami realių ir virtualių aplinkų kontekstai atliepiantys galimybes vaikams realioje aplinkoje pamatyti plika akimi nematomus procesus ar reiškinius.</p>
<p>IV Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 13.4, 14.4, 27.4 3 žingsnis.</p>	<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 13.4, 14.4, 27.4 6 žingsnis.</p>
<p style="text-align: center;">Savo emocijų ir elgesio valdymas</p>	
<p>Emocijų ir jų raiškos reguliavimas Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocija s ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.</p>	
<p>Ugdymo gairės iki 3 m.</p>	<p>Ugdymo gairės iki 6 m.</p>
<p>Padedamas suaugusiojo, bendraudamas su kitais vaikais kreipiasi pagalbos, pasiguodžia, leidžiasi apkabinti, ramina ir pasitraukia iš įtampą keliančios situacijos. Kuriami aplinka skirtingų poreikių vaikams, nusiramino, sensorinės, emocinės raiškos erdvės ir pan.</p>	<p>Vaikai įvaldo savo emocijų raišką, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus nusiramino būdus. Modeliuojami tinkamo elgesio modeliai, žaidybinės situacijos. Supranta, kad emocijos išreiškiamos mimika, balsu, kūno raiška, veiksmais. Tinkamai reaguoja į pasikeitusias aplinkybes. Kuriami emocinės raiškos, tyrinėjimo kontekstai.</p>

<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 12.4., 13.4, 14.4, 26.4</i> 3 žingsnis.</p>	<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 12.4., 13.4, 14.4, 26.4</i> 6 žingsnis.</p>
<p>Dėmesio ir elgesio valdymas Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminiai gebėjimai. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsivardinęs geba nusiraminti.</p>	
<p>Ugdymo gairės iki 3 m.</p>	<p>Ugdymo gairės iki 6 m.</p>
<p>Žaisdamas supranta ir perima iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, moka dalintis, palaukti savo eilės. Susipažįsta ir laikosi grupės taisyklių ir tvarkos (rutinos). Kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. Kartu kuria elgesio taisykles.</p>	<p>Įvaldo savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus būdus padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, susitarti su kitu vaiku. Veiklose tyrinėja bei bando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus. Kuria ir laikosi grupės taisyklių ir tvarkos. Tampa atsakingi už priimtus susitarimus. Kreipiasi pagalbos ir ją priima.</p>
<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 13.4, 26.4</i> 3 žingsnis.</p>	<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 13.4, 26.4</i> 6 žingsnis.</p>
<p>Aš tarp kitų, žmonės ir bendruomenės</p>	
<p>Ryšiai tarp vaikų ir jautrumas kito poreikiams Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	
<p>Ugdymo gairės iki 3 m.</p>	<p>Ugdymo gairės iki 6 m.</p>
<p>Mokosi būti ir veikti šalia kitų, įsitraukia į bendrą veiklą. Mokosi suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, apkabina, padeda draugui. Kuriamos vaidybinės situacijos</p>	<p>Kuria siužetus, taisykles, idėjas. Žaidžia santykių laboratorijas. Sekdami vyresnių bendraamžių elgesio modeliu, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį. Tyrinėja būdus, kurie padeda suprasti vieniems kitus, įtraukti juos į bendrus žaidimus ir veiklas. Su vaikais aptariamos įvairios situacijos, kaip reikėtų elgtis, kilus konfliktinei situacijai, kartu ieškoma būdų, kaip spręsti bendravimo problemas: žodžiais, veiksmais, derybomis. Žaisdamas, tyrinėdamas derina savo veiksmus su draugu, laikosi sutartų taisyklių, susitarimų.</p>
<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 12.4, 15.4, 26.4</i> 3 žingsnis</p>	<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 12.4, 15.4, 26.4</i> 6 žingsnis</p>

<p>Panašumų ir skirtumų tyrinėjimas Vertybinė nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <u>Esminiai gebėjimai</u>. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Žaidinamas, matydamas save veidrodyje, nuotraukose tyrinėja aš – ne aš ribas, aptaria ūgį, plaukų, akių spalvą. Žaisdami mokosi išklausti ir suprasti skirtingas nuomones. Kasdienėje rutinoje ir veiklose atsirinkdamas savo drabužėlius ar žaislus aiškinasi mano – tavo santykį. Matuoja vienas kito ūgį.	Komunikuoja tarpusavyje ir su kitų tautybių bendraamžiais lygina kuo panašūs ar skirtingi, kokios mūsų šeimos. Apibūdina savo išvaizdą, stebi skirtumus, panašumus. Vaikai mokosi išklausti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. Matuoja vienas kito ūgį, fiksuoja ūgio rodmenis. Lyderiauja paėiliui. Sprendžia bendrus sprendimų priėmimus, pripažįsta kitų indėlį. Kuriami universalūs dizaino kontekstai.
Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 13.4, 23.4, 24.4</i> 3 žingsnis	Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 13.4, 23.4, 24.4</i> 6 žingsnis
<p>Žmonių įvairovės supratimas ir tyrinėjimas Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminiai gebėjimai. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komen tuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Atpažįsta supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus. Kuriami universalūs dizaino kontekstai, nepriklausomai nuo amžiaus, socialinių, kultūrinių, sveikatos skirtumų, visiems vaikams sudaromos sąlygos žaisti, patirti ir ugdytis.	Žaisdamas, tyrinėdamas, bendraudamas gyvai per įvairias medijas ir socialinius tinklus vaikai atpažįsta skirtingumus (amžiaus, lyties, tautybės, profesijos, rasės, aprangos, kalbos ir kt.) ir juos toleruoja. Kartu su mokytoju, vaikas atranda ir išbando įvairius pagarbaus bendravimo ir ryšių su kitais žmonėmis būdus gyvai ir nuotoliu.
Vaiko ūgties siekiamybė <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 14.4</i> 3 žingsnis.	Vaiko ūgties siekiamybė <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 14.4</i> 6 žingsnis.
<p>Tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija, apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.</p>	

Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas ir dalyvauja valstybinėse šventėse.	Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose. Padedamas mokytojo, pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėja savo šalies žemėlapi, domisi vėliavos spalvos reikšmėmis. Iš įvairių medžiagų konstruoja savo regiono ir šalies ar šalies mėgstamų vietų modelius, atpažįsta savo šalies ir kitų šalių žymius žmones. Stebi virtualioje erdvėje tautinę dokumentaciją, diskutuoja. Kuriami kalbų įvairovės kontekstai.
Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 16.4, 19,4 3 žingsnis</i>	Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio 16.4, 19,4 6 žingsnis.</i>
Mūsų praeitis, dabartis, ateitis	
<p>Laiko tėkmės pajauta Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Gyvenimo ritmą pajaučia grupėje per dienos tvarką. Eksperimentuodamas su smėlio laikrodžiais pajaučia taiko tėkmę. Paros trukmę ir laiko tėkmės per parą nuoseklumą patiria dėliodamas savo veiklos per dieną paveikslėlius.	Kalbėdamas, ką veikė per dieną, savaitę, dėliodamas paveikslėlius, skiria paros dalis (rytas, diena, vakaras, naktis), savaitės dienas, pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj. Gyvenimo ritmą pajaučia grupėje per dienos tvarką. Laiko tėkmę pajaučia stebėdami laikrodį.
Vaiko ūgties siekiamybė <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 16.4, 24.4 3 žingsnis.</i>	Vaiko ūgties siekiamybė <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 16.4, 24.4 6 žingsnis.</i>
<p>Praeitis, dabartis, ateitis kaip asmeniniai, šeimos ir bendruomenės pokyčiai, jų tyrinėjimas Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <u>Esminiai gebėjimai</u>. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Mokytojo ir tėvų padedamas konstruoja iš nuotraukų, detalių šeimos istorijos pasakojimą.	Lankydamas muziejus, pilis, sužino istorijos svarbius įvykius ir žymius veikėjus. Vaikai atpažįsta liaudies dainas ar kitą tautosakos paveldą žmonių sukurtą praeityje. Vaikai įvairiais būdais kuria savo asmeninę gyvenimo ir augimo istoriją.
Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 16.4, 23.4, 26.4</i>	Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 16.4, 23.4, 26.4 6 žingsnis.</i>

3 žingsnis.

AŠ KALBŲ PASAULYJE

Žodinė kalba ir nežodinės raiškos suvokimas

Žodinės kalbos suvokimas ir klausymas

Vertybines nuostatas. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.

Esminiai gebėjimai. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.

Ugdymo gairės iki 3 m.

Vaikai žodine arba nežodine išraiška reaguoja išgirdę mokytojo kreipimąsi, jo kalbinami, klausinėjami, prašomi. Žodinės kalbos suvokimo gebėjimus vaikai ugdomi įvairiose žaismės situacijose. Vaikai supranta savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus ir prašymus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinių ir veiksmų pavadinimus.

Ugdymo gairės iki 6 m.

Vaikai žaisdami ugdomi žodinės kalbos supratimą. Visose aplinkose susieja išgirstą žodį su daiktu, reiškiniu ar veiksmu ir taip plėtoja kalbos prasmų supratimą. Vaizdingos kalbos, perkeltinės žodžių prasmę supranta klausydami meninio stiliaus tekstus. Girdėdami parinktų kitų kalbų garso įrašus, tarmes, matydami bendravimą ar patys bendraudami gestų kalba, vaikai susipažįsta su kalbų pasaulio įvairove, supranta kalbą kaip simbolių, žyminčių daiktus, reiškinius, veiksmus ir kt., prasmę.

Vaiko ūgties siekiamybė. *Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 15.4, 19,4, 24,4 3 žingsnis.*

Siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 15.4, 19,4, 24,4 6 žingsnis.

Nežodinės kalbos suvokimas

Vertybines nuostatas. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.

Esminiai gebėjimai. Spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas, pasitelkia įvairias menines priemones ir formas

Ugdymo gairės iki 3 m.

Vaikai plečia žodinės kalbos suvokimo ir vartojimo gebėjimus, padedami kalbinančiojo veido išraiškos ir gestų, kūno kalba, balso tonu, intonacija. Vaikai pradeda bendrauti su suaugusiais ir bendraamžiais, pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, simboline forma išreiškia mintis.

Ugdymo gairės iki 6 m.

Vaikai atpažįsta gestus, mimikas ir į jas reaguoja žodine arba nežodine raiška, demonstruodami kritinį mąstymą apie tai, ką mato ir girdi. Žaisdami kūrybiškai naudojasi gestais reikšdami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami. Nežodinės kalbos suvokimas yra palaikomas ir skatinamas pasitelkiant papildomas priemones, pavyzdžiui, emocijų korteles, sutartinius ženklus.

Vaiko ūgties siekiamybė. *Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 19.4, 24.4*

Vaiko ūgties siekiamybė. *Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 19.4, 24.4 6 žingsnis.*

3 žingsnis.	
Kalbinė raiška	
Rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas.	
<p>Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Vaikai plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodami suaugusiuosius, stebėdami rašančiuosius ar piešančiuosius, bandydami imituoti, braukti, keverzoti, piešinėti, palikdami ženklus smėlyje, popieriuje, vandenyje.	Vaikai kopijuoja matomus simbolius, raides, žodžius, kuria savo ženklus ir simbolius, puošia ir apipavidalina užrašytas raides ar ženklus siedami juos su realiais objektais. Vaikai piešniais, rašinėjimais, raidėmis kūrybiškai pavaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašo žinutes, laiškelius. Po darbėliais rašo atskiras raides, savo vardą, paprastus žodelius. Iliustruoja pasakas, pasakojimus, filmukus, iliustracijose parašydami nukopijuotas raides, žodžius. Vaikai supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir suvokia, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides.
Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, 19.4, 24.4 3 žingsnis	Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, 19.4, 24.4 6 žingsnis
Kalbėjimas	
<p>Vertybinių nuostatų. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Vaikų žodyno gausėjimą ir kalbinę raišką skatina aktyvus suaugusiojo bendravimas su vaiku. Vaikai, kartoją girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes.	Vaikai kalbinės raiškos būdus tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodami garsais ir žodžiais, kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas. Jie kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi. Suteikia galimybę plėsti žodyną, klausantis skaitomų, pasakojamų, tekstų ir siužetų, įgarsintų filmukų ar pasakų, patiems juos atpasakojant, perkuriant, pratęsiant, suvaidinant, iliustruojant, deklamuojant, kalbantis, siejant tekstą su vizualia medžiaga.
Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 19.4, 22.4.4, 24.4 3 žingsnis.	Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 19.4, 22.4.4, 24.4 6 žingsnis.
Bendravimas ir komunikacija. Kalbų įvairovės suvokimas ir kalbinės tapatybės formavimasis.	

<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių. Prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
<p>Vaikai pasitelkia žodinę ir nežodinę raišką aktyviai bendraudami ir komunikuodami su suaugusiais ir bendraamžiais. Koncentruojasi į save, kalba sau ir su savimi, neadresuodami kalbos kitam. Vaikai į pokalbius su kitais įsitraukia, kalbinami, atsakydami į klausimus. Vaikų poreikį bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas. Vaikai bando išreikšti ir įvardyti savo emocijas, poreikius.</p>	<p>Vaikai kalba sau, kitiems, klausinėja, užkalbina, prašo, pašaukia, nurodo kartais laikydamiesi elementarių kalbinio etiketo normų. Žaisdami išplėtotus siužetinius vaidmenų žaidimus, vaikai įsitraukia į dialogą, polilogą, išbando skirtingas kalbėjimo manieras. Bendravimo gebėjimus ugdo diskutuodami apie atliktą veiklą, patirtą nuotyki, žiūrėtą filmą, kurdami pasakojimus, kalbėdamiesi apie tai, ką norėtų patirti ir veikti. Vaikai bendrauja natūraliai, prisitaiko prie bendravimo situacijos, aktyviai komunikuoja siekdami savo tikslų. Įsitraukę į žaismės situacijas vaikai bando juokauti, kalba „ateivių“, „užsienio“ kalbomis. Mažai kalbantys vaikai, taip pat turintys sulėtėjusios kalbos raidos požymių, yra palaikomi teigiamai reaguojant į jų žodinę ir nežodinę raišką, skatinant juos bendrauti įvairiais žaismingais būdais.</p>
<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 15.4, 20.4, 25.4, 26.4</i> 3 žingsnis.</p>	<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 15.4, 20.4, 25.4, 26.4</i> 6 žingsnis.</p>
<p>Rašytinė raiška.</p> <p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
<p>Vaikai plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodami suaugusiuosius, stebėdami rašančiuosius ar piešančiuosius, bandydami imituoti, braukti, keverzoti, piešinėti, palikdami ženklus smėlyje, popieriuje, vandenyje.</p>	<p>Vaikai kopijuoja matomus simbolius, raides, žodžius, kuria savo ženklus ir simbolius, puošia ir apipavidalina užrašytas raides ar ženklus siedami juos su realiais objektais. Vaikai piešniais, rašinėjimais, raidėmis kūrybiškai pavaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašo žinutes, laiškėlius. Po darbėliais rašo atskiras raides, savo vardą, paprastus žodelius. Iliustruoja pasakas, pasakojimus, filmukus, iliustracijose parašydami nukopijuotas raides, žodžius. Vaikai supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir suvokia, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides.</p>
<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, 20.4, 27.4</i> 3 žingsnis</p>	<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, 20.4, 27.4</i> 3 žingsnis</p>

TYRINĖJU IR PAŽIŪSTU APLINKĄ

Mane supantys daiktai	
<p>Atrandu daiktus. Daiktai ir kasdienybė. Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai. Pažįs ta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose. Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai. Pažįs ta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jautimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami. Mokosi daiktus rūšiuoti pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. Veikdami su daiktais, vaikai sutelkia dėmesį, mąsto, prisimena, tausoja daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę.	Aplinkoje matomus, randamus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą. Mokytojas kuria mokymosi kontekstus, provokacijas, sumodeliuodamas priemones ir aplinką. Vaikai bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję: fotografuoja, filmuoja savo radinius, sukurtus aplinkos daiktų modelius. Aiškinasi, kelia klausimus, kad tyrinėti būtų smagu. Sukuriamos situacijos, kad vaikai matytų, liestų, išbandytų ir vykstant procesui susipažintų su skirtingais daiktais. Aiškinasi daikto istoriją, paskirtį, tyrinėja, plėtoja temą.
Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 16.4,24.4 3 žingsnis.</i>	Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 16.4,24.4 6 žingsnis.</i>
<p>Daiktai ir technologijos Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminiai gebėjimai. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kitą einančių veiksmų programas.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Varto paveikslėlių ir interaktyvias knygas, žaidžia žaislais, taip vaikai susipažįsta su ryšio palaikymo, transporto priemonėmis, jas grupuoja. Vaikai susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais (lupos, magnetai), tyrinėja aplinką (gamtos radinius, žmogaus sukurtus daiktus). Žaidžia, tyrinėja aplinką.	Plečiasi vaiko pažinimas įvairiais patirtiniais būdais. Vaikai domisi, tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, varto enciklopedijas, klausosi informacinių tekstų, stebi tiksliai parinktus vaizdo įrašus. Aiškinasi gamtos objektą, žmogaus sukurtų daiktų skirtumus. Lygina praeities ir dabarties daiktus. Mokytojas kuria sąlygas ir kontekstus, naudojantis skaitmeninėmis technologijomis: kompiuteris, planšetė, edukaciniai robotai, išmaniosios grindys
Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 16.4, 18.4, 17.4 3 žingsnis.</i>	Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 16.4, 18.4,17.4 6 žingsnis.</i>

<p>Pažįstu gyvybę ir jos poreikius Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminiai gebėjimai. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Vaikai stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis (lapai, žiedai, vaisiai, sėklos). Darže, ant palangės vaikai sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. Vaikai stebi gyvūnus savo aplinkoje, kai kuriuos mūsų ir svetimų kraštų gyvūnus atpažįsta paveikslėlių knygoje, animaciniuose filmuose. Mokytojo padedami mokosi ieškoti, surasti, skirti gyvūnus erdvėje.	Vaikai bendradarbiauja, stebi, tyrinėja, dalyvauja bendrose veiklose. Dalinasi savo patyrimu ir išgyvenimais apie naminių gyvūnų, taip pat turimų namuose augintinių auginimą. Pastebi ir nusako aiškiausiai nusakomus gyvūnų požymius, juos atpažįsta. Samprotauja apie tai, kur gyvena, kuo minta (vabzdžiai, vorai, varlės, paukščiai). Žaisdami, tyrinėdami susipažįsta su augalo poreikiais (vanduo, šviesa, dirvožemis). Pedagogas siūlo idėjas patirtiniam, tyrinėjimais grindžiamam vaikų ugdymui. Aiškinasi pasirinkto gyvūno judėjimą, kalboje naudoja žodines sąvokas (skrenda, striksi, pirmyn, atgal, aukštyn, žemyn, dešinėn, kairėn). Ugdosi erdvės suvokimą, supranta ir vartoja erdvės sąvokas (prielinksnius ir prieveiksnius).
Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 15.4, 24.4 3 žingsnis.	Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 15.4, 24.4 6 žingsnis.
<p>Netikėti atradimai. Vertybinė nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotavimą).</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Stebi, kalbasi apie vaivorykštę, perkūniją, lietu. Aptaria, kokias mato spalvas ir atspalvius. Mokosi apibūdinti perkūniją (garsas), lietaus savybes. Pasitelkus vaizduotę samprotauja, sugalvoja įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų, kaip tyrinėti šešėlius (įvairūs daiktai, žaislai). Vaikai tyrinėdami susipažįsta su medžiagomis, išsiaiškina, kad jos būna kietos (mediena, popierius, stiklas, plastikas), skystos (vanduo). Naudodami „oro gaudykles“, pūsdami per šiaudelį į vandenį, jie aptinka oro buvimo ženklus.	Dalijamasi mintimis, kaip formuojasi vaivorykštė, ar visi mato tą pačią vaivorykštę, ar galima paliesti vaivorykštę. Pastebi, kaip sudaryta spalvų gama (seka) ir išsiaiškina, kad jai susidaryti reikia lietaus ir saulės, nes šviesos spinduliai pereina skaidrią terpę. Pedagogas pasiūlo skirtingas stebėjimo formas: tyrinėjimų stoteles, atradimų stoteles, spontaniškus tyrinėjimus, kūrybines dirbtuves. Aptariama, kokių šešėlių galime surasti (medžio, stalo, krūmo, stulpo, pastato, veidrodžio ir t.t.). Kuriami žaismės ir atradimų kontekstai, pedagogas kviečia vaikus tyrinėti, sukurti šešėlių teatrą, popieriaus lape apvedžioti šešėlį, pažaisti su šešėlio atspindžiais. Sukurti ir paanalizuoti šešėlių kompoziciją. Ypatingus šešėlių atradimus fiksuoti, rinkti nuotraukų kolekciją.
Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 16.4, 24.4, 26.4	Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 16.4, 24.4, 26.4 6 žingsnis.

3 žingsnis.	
Atrandu skaičius ir skaičiavimo būdus.	
<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
<p>Vaikai stebi ir yra įtraukiami į situacijas, kuriose minimi skaičiai ir yra skaičiuojama (eilėrašciai, dainelės, judrieji žaidimai, pirštukų žaidimai, stalo žaidimai). Mokytojas inspiruoja žaidybines veiklas, kur nuosekliai įvardina skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai). Vaikai natūraliai įgunda įvertinti daiktų kiekį iki 5.</p>	<p>Vaikai įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pasitelkus daiktus, rankų pirštus. Vaikai įsitraukia į mokytojo inicijuotus žaidimus, kuriuose skaičiuojama į priekį ir atgal (12-os ribose), pradedama skaičiuoti nuo bet kurio skaičiaus (10-ies ribose). Naudodamiesi objektais, piešiniais, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Dalyvaudami žaismingose kūrybinėse veiklose, vaikai mokosi objektų kiekį grupėje (-ėse) apibūdinti. Veikdami mokytojo tikslingai sukurtuose kontekstuose, vaikai mokosi samprotauti, kūrybiškai taiko įgytą skaičiavimo patirtį.</p>
<p>Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 17.4, 18.4, 24.4, 27.4</p> <p>3 žingsnis.</p>	<p>Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 17.4, 18.4, 24.4, 27.4</p> <p>6 žingsnis.</p>
Ką apie mus ir įvykius sako duomenys.	
<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
<p>Vaikai pradeda ugdytis žaisdami su medžiagomis ar objektais, kurie susiję su priežastimi ir pasekmėmis (veiksmai, kurie įvyks). Vaikai dienotvarkėje klijuoja numatomų įvykių paveikslėlius.</p>	<p>Vaikai supranta, kad įvykiai būna atsitiktiniai ir iš anksto nuspėjami. Drauge su suaugusiuoju vaikai mokosi apie artimiausią aplinką kelti klausimus, įsitraukia į diskusijas su mokytoju ir kitais vaikais, kaip gali būti fiksuojami, koduojami duomenys. pradeda suprasti, kad žaidžiant nebūtinai laimima; jog ir atsitiktinio įvykio rezultatas gali būti numatomas.</p>
<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 18.4, 26.4, 27.4,</i></p> <p>3 žingsnis</p>	<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 18.4, 26.4, 27.4</i></p> <p>6 žingsnis.</p>
Matematiniai erdvės tyrinėjimai	
Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.

<p>Matavimai kasdienėje aplinkoje. Kaip apibūdinti vietą ir padėtį Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.</p>	
<p>Vaikai mokosi ir natūraliai įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. Kartu su pedagogu atlieka eksperimentines ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas. Mokosi sąvokų: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“, „pilnas“ ar „tuščias“.</p>	<p>Pedagogas inicijuoja patyrimines, kūrybiškas veiklas, skatinančias vaikus tyrinėti, kaip galima palyginti daiktų ilgį (plotį, aukštį, tūrį). Atranda naujus dydžių palyginimo būdus. Vaikai diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną (aukštesnis – žemesnis, toliausiai – arčiausiai, lengvesnis talpus – mažiau talpus.</p>
<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 17.4, 24.4, 27.4 3 žingsnis</p>	<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 17.4, 24.4, 27.4 6 žingsnis</p>
<p>Ekperimentai su geometrinėmis figūromis. Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.</p>	
<p>Ugdymo gairės iki 3 m.</p>	<p>Ugdymo gairės iki 6 m.</p>
<p>Vaikai natūraliai įsitraukia į aplinkoje esančių daiktų ir objektų tyrinėjimą. Kalbinami suaugusiojo, ima reaguoti į tokią daiktų savybę kaip forma, spalva vis geriau suprastami, kai apie daiktą sakoma: „toks pat“, „panašus“, „skiriasi“, „kitoks“. Vaikai atranda, kad figūras erdvėje galima: apversti, pasukti, pastumti.</p>	<p>Vaikai, tyrinėdami aplinką, drauge su mokytoju ir kitais vaikais atranda, kiek daug erdvinės informacijos yra aplink: panašumo, elementų išdėstymo, atsikartojimo, formos bendrumo. Stebėdami, pažindami, spontaniškai ar tikslingai tyrinėdami atpažįsta dvimates figūras (skritulį, trikampį), trimates figūras (kubą, rutulį), mokosi apibūdinti, palyginti, komponuoti, konstruoti figūrų (objektų) sekas; eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais; pastebėjimus išreiškia piešiniuose, lipdiniuose.</p>
<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 17.4, 24.4, 27.4, 3 žingsnis.</p>	<p>Vaiko ūgties siekiamybė. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> 17.4, 24.4, 27.4, 6 žingsnis.</p>
<p>Skaitmeninis technologijų pasaulis</p>	
<p>Skaitmeninis raštingumas. Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminiai gebėjimai. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.</p>	

Ugdymo gairės iki 3 m.	Ugdymo gairės iki 6 m.
Vaikai žaidžia, tyrinėja aplinką, domisi grupėje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.).	Pedagogo padedami išbando ir saugiai naudoja skaitmenines technologijas, lengvai valdomas skaitmenines priemones. Mokosi kurti skaitmeninį turinį, sudarydami kelių vienas po kito einančių veiksmų programas (piešimas, fotografavimas, garso ir vaizdo įrašas). Pedagogas ugdymą(si) papildoma skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu. Vaikai mokosi bendrauti ir bendradarbiauti tinkluose; pristato informaciją.
Siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 18.4, 25.4 3 žingsnis.	Siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 18.4, 25.4 6 žingsnis.

KURIU IR IŠREIŠKIU

Žaidimo raiška	
<p>Žaidimas – kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas. Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 metų	Ugdymo gairės iki 6 metų
Spontaniškai judėdami ir sąveikaudami su aplinka, pradeda pažinti savo kūno galimybes, atranda“ savo ir kitų kūno dalis jas liesdami ir pajausdami prisilietimą. Vaikai labiausiai pasisekusius judesius ir garsus vis tikslingiau kartoja, ima jais žaisti, manipuliuoti, siekdami socialinio atsako.	Vaikai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą. Dalyvaujant žaidimuose, pažįsta savo kūno ribas ir galimybes, veido, balso išraiškingumą ir išmoka palaikyti žaismingas socialines sąveikas, susikurdami artimumo ir saugumo jausmą.
Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 14.4, 15.4, 26.4 3 žingsnis.	Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 14.4, 15.4, 26.4 6 žingsnis.
<p>Žaidimas – kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas Vertybinė nuostata. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. Esminiai gebėjimai. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.</p>	
Ugdymo gairės iki 3 metų	Ugdymo gairės iki 6 metų

Vaikai tyrinėja juos supančią aplinką, žaisdami su daiktais pamėgdžioja suaugusių veiksmus, nukreiptus į socialinių sąveikų su kitais užmezgimą ir palaikymą.	Vaikai išmoksta pasirinkti ir patys susikuria erdves savo žaidimams. Mokytojui padedant nedrąsūs vaikai pradeda žaisti paprastą žaidimą, palaipsniui patys perima žaidimo iniciatyvą su kitais
Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 16.4, 23.4, 26.4 3 žingsnis.	Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 16.4, 23.4, 26.4 6 žingsnis.
Žaidimas – kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas. Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	
Ugdymo gairės iki 3 metų	Ugdymo gairės iki 6 metų
Pradžioje žaidžia individualiai ir dviese. Pamažu pereina prie pažįstamų kasdieninių, socialinių situacijų, siužetinių vaidmenų žaidimų.	Vaikams patinka kurti žaidimus su taisyklėmis ir juos žaisti su grupės draugais ir mokytojais. Savarankiškai žaidžia ir kuria vis naujus žaidimus, vaikai sutelkia visus savo gebėjimus, atskleidžia savo pomėgius ir stiprybes.
Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 13.4, 16.4, 26.4 3 žingsnis.	Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 13.4, 16.4, 26.4 6 žingsnis.
Žaidimas – kaip simbolių taisyklių tyrinėjimas, kūrimas ir laikymasis. Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaisydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	
Ugdymo gairės iki 3 metų	Ugdymo gairės iki 6 metų
Suaugusių padedami žaidžia žaidimus su taisyklėmis Pradėdami nuo paprastų dėlionių, mozaikų, judrių gaudynių, slėpynių ir įvairių stalo žaidimų, palaipsniui pereina prie sudėtingesnių žaidimų formų.	Vaikams patinka kurti žaidimus su taisyklėmis ir juos žaisti su grupės draugais ir mokytojais. Savarankiškai žaidžia ir kuria vis naujus žaidimus, vaikai sutelkia visus savo gebėjimus, atskleidžia savo pomėgius ir stiprybes.
Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 13.4, 16.4, 26.4 3 žingsnis.	Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 13.4, 16.4, 26.4 6 žingsnis.

Teatro raiška

Teatriniai žaidimai ir improvizacija

Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.

Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.

Ugdymo gairės iki 3 metų

Vaikai pratinasi laisvai ir kūrybingai bendrauti. Žaidžiami sūpavimo, kykavimo, jodinimo, kutenimo, pirštukų žaidimai. Mėgdžioja įvairias išgirstas intonacijas, parodytus veiksmus. Įvairius jausmus, norus rodo judesiais ir veiksmais.

Ugdymo gairės iki 6 metų

Kuriami dialogai tarp veikėjų, mokomasi išraiškingai intonuoti, savaip perteikti kelis veikėjų vaizduojančius judesius, veiksmus, spontaniškai reikšti emocijas. Vaidinant stalo, lėlių teatre, vaizduoti realistinį ir fantastinį siužetą, išplėtoti vyksmą dialogu, monologu, keičiant balso intonacijas. Susikurti žaidimo aplinką, panaudojant daiktus, drabužius ir kitus įvairius reikmenis. Kūrybingai naudoti žaislus, didaktines medžiagas, knygeles, teatro lėles, skareles, drabužius, namų apyvokos reikmenis. Žaisti, improvizuoti, kurti fantazijos teatrą.

Vaiko ūgties siekiamybė I kimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas
12.4, 20.4, 22.4.4, 23.4, 26.4
3 žingsnis.

Vaiko ūgties siekiamybė. I kimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas
12.4, 20.4, 22.4.4, 23.4, 26.4
6 žingsnis.

Muzikinė raiška

Muzikos kalba, aplinka. Aplinkos garsai. Muzikos garsų tyrinėjimas. Muzikinio žodyno plėtra. Melodija ir ritmas.

Vertybinė nuostata. Domisi muzikos meno kalba, jaučia muzikinės raiškos džiaugsmą.

Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis muzikinės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.

Ugdymo gairės iki 3 metų

Mėgdžioja aplinkos garsus, sutelkia dėmesį į aplinką, pradeda suvokti struktūrą, atkartoja toninius ir ritminius darinius. Eksperimentuoja balsu: kuria ir rečituoja savitus žodžius; paskatintas kūnu išgauna garsus, išbando naujus judesius, tinkančius dainuojant ar klausant muzikos. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Tyrinėja ir išbando garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais

Ugdymo gairės iki 6 metų

Perpratęs muzikos kalbą, susitelkia į savo dainavimą, skandavimą, jį derina su kvėpavimu ir judesiais. Vaikas išmoksta vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir renkasi, kas jam patinka; lygina, apibūdina, kategorizuoja garsus. Dainuoja (vienas, poroje ar grupėje) sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapazono vienbalses dainas, jas gana tiksliai intonuoja, įsiklausydamas į savo ir draugų dainavimą. Veiklos metu spontaniškai improvizuoja balsu. Instrumentais ar kitomis priemonėmis kuria ir atlieka pritarimus eilėms, smulkiajai tautosakai, muzikos įrašui ar gyvai skambančiai muzikai. Kuria ritminius ir melodinius darinius, improvizuoja ir komponuoja jungdamas kelis atskirus muzikos elementus (melodiją, ritmą, harmoniją, tembrą, tempą ir dinamiką). Vaikai klausosi mokytojo

daiktais. Atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinus. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kurias muzikos kontrastus.	parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos. Vaikai atpažįsta tylą kaip svarbų muzikos elementą.
Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 12.4, 21..4, 22.4.2, 23.4, 26.4 3 žingsnis.	Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 12.4, 21..4, 22.4.2, 23.4, 26.4 6 žingsnis.
Šokio raiška	
Judesio tyrinėjimas, elementai. Šokio kultūra. Vertybinė nuostata. Domisi judesio meno kalba, jaučia judesio raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis judesio raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	
Ugdymo gairės iki 3 metų	Ugdymo gairės iki 6 metų
Vaikai juda natūraliai, džiaugsmingai, jų judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros. Palankioje erdvėje judėdamas vaikas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą.	Judėdami mėgaujasi įvairiais judesiais, padedami mokytojų, tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove, patiria judesio elementus ir jų derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais. Vaikai naudoja laisvus tekamuosius judesius, kurie padeda kontroliuoti kūno energiją ir įtampą. Augdami ir judėdami vaikai mokosi valdyti savo kūną: judėti ta pačia puse, išlaikyti pusiausvyrą, demonstruoti lankstumą.
Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 12.4, 13.4, 21.4, 22.4.3, 26.4 3 žingsnis.	Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 12.4, 13.4, 21.4, 22.4.3, 26.4 6 žingsnis.
Dailinė raiška	
Vizualaus pasaulio, raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas. Grafinė ir spalvinė raiška. Erdvinė raiška. Vertybinė nuostata. Domisi vizualinio meno kalba, jaučia judesio raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis dailės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	
Ugdymo gairės iki 3 metų	Ugdymo gairės iki 6 metų
Stebi artimiausią kasdieninę namų, darželio aplinką. Tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius. Analizuoja, lygina, aplinkos, daiktų, objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus. Kuriamas	Tyrinėja kontrastingas aplinkas (gamtos vaizdus, pastatus, įvairius meno kūrinus, apšvietimą, tonus ir pan.) Lankosi muziejuose, parodose, galerijose. Susipažįsta su vaizduojamo meno stiliais, žanrais, formomis. Gausėja meninių sąvokų žodynas. Įvardija spalvas, formas, estetinius potyrius. Pasitelkiami realių ir virtualių aplinkų kontekstai Vaikai išbando, tyrinėja įvairias grafines ir

žaismės kontekstas, kuriame daug laisvės vaikų spėliojimams, tyrinėjimams. Spontaniškai tyrinėja raiškos priemones. Judina, teploja, brauko, liečia skirtingas tekstūras, faktūras. Kevertodami pradeda suprasti rankos judesio ir piešimo priemonės paliekamo pėdsako ryšį. potyriais.	spalvinės raiškos priemonės ir medžiagas, panaudojant raiškos priemonių ir įrankių įvairovę Išbando įvairias priemones, įrankius, technikas (monotipija, grotąžą, koliažą) eksperimentuoja su mišriomis technikomis. Pradeda atrasti savo stilių. Išbando daugiau nei vieną būdą įgyvendinti kūrybines idėjas.
Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 12.4, 16.4, 21.4, 22.4.1, 24.4, 26.4. 3 žingsnis.	Vaiko ūgties siekiamybė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas 12.4, 16.4, 21.4, 22.4.1, 24.4, 26.4. 6 žingsnis.

ANTRASIS SKIRSNIS UGDYMO(SI) PROCESAS

Mokykloje-darželyje taikomų ugdymo strategijų, pasirenkamų ugdymo metodų paskirtis – padėti atsiskleisti kiekvienam vaikui, siekti, kad numatytasis ugdymo(si) turinys taptų vaiko savastimi. Kuriant ugdymo(si) turinį vadovaujama požiūriu, skatinančiu modeliuoti ugdymą, kurio centre yra vaikas. Pripažįstami proaktyvūs ikimokyklinio ugdymo mokytojo vaidmenys:

1. Ugdymosi konteksto sukūrimas tyrinėjimams, atradimui, kūrybai, pravokacijos, iššūkio kūrimas įsitraukimui, kūrybai, tyrinėjimui .
2. Vaiko iniciatyvų, interesų, idėjų palaikymas,
3. Veiklų moderavimas klausimais.
4. Pastolių (paramos) savalaikis suteikimas, skatinant mąstymą, supratimą, kūrybą.

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla:

Visuminis vaiko ugdymasis.	Vaiko žaidimas
Ugdymasis subalansuojamas, kad vaikų emocinės, socialinės, fizinės, pažinimo, kūrybos potencinės galios plėtotųsi harmoningai: siekiama balanso tarp atskirų ugdymosi sričių, tarp individualaus ir grupinio ugdymo(si), tarp gamtinės ir žmogaus sukurtos aplinkos kontekstų. Užtikrinama vaikų ugdymosi ir ugdymo dermė, mokytojams atpažįstant vaikų mokymosi būdus ir priderinant skirtingo amžiaus bei gebėjimų vaikams tinkančius ugdymo metodus.	Svarbiausias vaiko socialinio, emocinio ir kognityvinio ugdymosi variklis. Tam, kad vaikas žaistų, jis turi turėti kultūrinio kapitalo. Tai jo ugdymosi, mokymosi ir gerovės pagrindas. Siekiama vaikų ugdymosi vienovės ir balanso tarp savarankiško vaiko žaidimo, žaismingo mokymo(si) ir mokymo.
Patirtinė veikla	Universalus dizainas mokymuisi
Patirtinis mokymas(is) yra integrali aktyvaus mokymo(si) dalis. Sukuriamos galimybės vaikams patiems visais pojūčiais patirti objektų savybes, ryšius, reiškinius, įvairius procesus, atrandant naujus dalykus,	Laikomasi nuostatos laikomasi jog visi vaikai yra skirtingi, ir skirtybės ugdymosi procese yra norma. Laikomasi nuostatos, kad skirtingų poreikių turintys vaikai sėkmingiausiai ugdomi bendrame ugdymosi procese, kai

gilinant supratimą bei plėtojant gebėjimus. Patirtinis ugdymas(is) padeda atrasti skirtingas saviraiškos kalbas ir savitą raiškos stilių. Patirtinių veiklų pagrindas yra mokymasis darant: pačiam stebint gamtos reiškinius, auginant augalus, konstruojant, mokantis važinėti triračiu, modeliuojant, kuriant. Patirtinio ugdymosi procesas skatina vaikų smalsumą, aktyvumą, savarankiškumą, dalinimąsi atradimais. Patyriminio ugdymosi metu aktualus tiek ugdymosi procesas, tiek ir jo rezultatas. Labai svarbus yra savo ir kitų patirčių ir atradimų reflektavimas.

sudaroma galimybių ugdytis skirtingais būdais įvairovė, o vaikai gali rinktis jiems patogiausius skirtingus ugdymosi būdus. Ikimokyklinio ugdymo mokytojo vaidmuo yra pažinti vaikus, apmąstyti, kaip sukurti mokymosi erdvę, kad bendra aplinka ir taikomi metodai sudarytų galimybes ugdytis kiekvienam vaikui.

TREČIASIS SKIRSNIS UGDYMO(SI) KONTEKSTAI

Mokykloje-darželyje kuriama vaikams **aktuali, atvira** jų iniciatyvoms, dėmesį patraukianti, **kviečianti veikti, estetiškai patraukli** aplinka. Sukurtas veiksmingas ugdymo(si) kontekstas skatina autentiškus vaiko sumanymus, palaiko vaiko ilgalaikį domėjimąsi ir gilesnį suvokimą. Tame pačiame kontekste sudaromos galimybės vaiko iniciatyvos pirmumui, kai ikimokyklinio ugdymo mokytojas stebi vaiko domėjimąsi ir pasinaudoja spontaniškomis čia ir dabar susikūrusiomis situacijomis, taip praturtindamas jo patyrimą. Taip pat vaikams sudaromos galimybės pasirinkti veiklą, priemones, veikimo laiką, skirtingais būdais pristatyti rezultatus. Pasirinkimai sukuria prielaidas rasti savo turiniu įvai rioms veikloms, atliepti skirtingus interesus ir vaiko poreikius, gebėjimų lygį, mokymosi būdų įvairovę.

Įgyvendinant lauko idėjas svarbu lauko aplinkoje sukurti vaikams visuminio ugdymosi galimybes: vaikai lauke gali piešti, mokytis matematikos, skaityti ir rašyti, ne tik stebėti ar kitaip tyrinėti gamtą, judėti. Tokios veiklos skaido ugdymosi procesą, einama link vaiko mokymosi žaidžiant, ar žaismės mokantis.

Programoje ikimokyklinio ugdymo mokytojui siūloma įvairių, vaikus į ugdymą(si) įtraukiančių kontekstų kūrimo būdų:

<i>Žaismės</i>	✓ Kasdienių veiklų žaismingumo palaikymas, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant eksperimentuojant, dalinantis potyriais.
<i>UDM</i>	✓ Lanksti visiems vaikams prieinama ugdymo(si) aplinka ir veiksmingas procesas, kuri ame nepriklausomai nuo amžiaus, socialinių lingvistinių, sveikatos skirtumų , visiems vaikams sudaromos galimybės žaisti, patirti, ugdytis.
<i>Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi</i>	✓ Prigimtinio vaikų smalsumo atliepimas, įtraukiantis juos į aplinkos tyrinėjimą, skatinantį giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrasti įvairius mokymosi ir pažinimo būdus.
<i>Realijų ir virtualių aplinkų</i>	✓ Papildyti ir praplėsti realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis patirti ir pažinti, plėtoti vaikų skaitmeninį sumanumą, informatinį mąstymą.
<i>Kūrybinių dialogų</i>	✓ Modeliuojant šį kontekstą, kuriama smalsumą, vaizduotę, nuostatą kelianti aplinka, akcentuojant patį kūrybos procesą,

<i>Kultūrinių dialogų</i>	✓ Kuriamas vaikams dalyvaujant daugialypiuose kultūriniuose kontekstuose, kurių paskirtis – padėti kiekvienam kurti savo individualų tapatumą, tuo pačiu dalyvaujant tiek vaikų subkultūros, tiek artimiausios aplinkos ir tolimesnių aplinkų kultūrų kūrimu.
<i>Judraus patyriminio ugdymo</i>	✓ Vaikų judėjimo džiaugsmo ir kasdieninio judrumo skatinimas, didinamas judraus mokymosi galimybės.
<i>Kalbų įvairovės</i>	✓ Kuriamos ir palaikomos aplinkos sąlygos, palankios rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodiniai ir nežodiniai veiklai., kalbų pažinimui, teigiamoms nuostatoms, susijusioms su kalbų ir jos formų įvairove.

KETVIRTASIS SKIRSNIS UGDYMO(SI) ORGANIZAIMO FORMOS

Ugdymo turiniui įgyvendinti siūlomos šios ugdymo(si) organizavimo formos:

Tyrinėjimų laboratorija. Vaikų tyrinėjimams sukurtas ugdymo(si) kontekstas nuolat veikiančioje laboratorijoje. Priemonės, įranga, tyrinėjimo įrankiai, radinių fiksavimo formos, tam tikras jų išdėstymas, provokacijos, sumodeliuotos tyrinėjimo situacijos ir kt. Laboratorija Mokykloje-darželyje veikia atskiroje patalpoje.

Tyrinėjimų stotelė ar stotelės. Vaikų tyrinėjimams sukurtas ugdymosi kontekstas visoje grupės ir (ar) lauko aplinkoje. Sukurtas kontekstas – tai priemonės, įranga, tyrinėjimo įrankiai, radinių fiksavimo formos, tam tikras jų išdėstymas, provokacijos, sumodeliuotos tyrinėjimo situacijos ir kt. Grupėje kuriant ugdymo(si) kontekstą su tyrinėjimų stotelėmis, laisvai pertvarkoma visa aplinka, atsisakoma stacionariai veikiančių tradicinių erdvių. Galų bėgiu gali būti kuriamos savo turiniu įvairios tyrinėjimų stotelės, pvz., judesių tyrinėjimo stotelė, muzikos tyrinėjimo stotelė ir pan.

Atradimų stotelė ar stotelės. Į vaikų asmeninius ar bendrus atradimus vedančio ugdymosi konteksto kūrimas visoje grupės ir (ar) lauko aplinkoje. Sukurtas kontekstas orientuotas į tai, kas nepatirta, nematyta, negirdėta, nepajauta, atradimą, išbandymą, kūrimą. Priemonės, tyrinėjimo ir mąstymo įrankiai, kontrastingos medžiagos. Priemonės, tyrinėjimo ir mąstymo įrankiai, kontrastingos medžiagos, refleksijų formos parinktos ir išdėstytos taip, kad skatintų į įprastus dalykus pažvelgti kitaip.

Spontaniški tyrinėjimai. Visoje grupės aplinkoje sukurtas netikėtus spontaniškus atradimus skatinantis ugdymosi kontekstas. Parenkami žaislai, daiktai ar sukuriamos priemonės, su kuriais vaikai atlieka įprastus veiksmus, kurių rezultatas jiems būna netikėtas, nustebina, pradžiugina. Sukurtas kontekstas skirtas į regėjimo lauką patekusių žaislų, daiktų, priemonių spontaniškam tyrinėjimui, kuris būdingas vaikams iki 3 metų.

Pažinimo sala ar salos. Visoje grupės ir (ar) lauko aplinkoje sukurtas ugdymosi kontekstas, plečiantis vaiko pažinimą kuo įvairesniais patirtiniais būdais. Sukurtas kontekstas apima ne tik tyrinėjimui skirtas priemones, bet ir aplinkas, priemones, būdus, provokacijas, sumodeliuotas situacijas pajauti, įsivaizduoti, modeliuoti, kurti, išreikšti, pristatyti, reflektuoti.

Bendravimo sala ar salos. Grupės ir (ar) lauko, ir (ar) skaitmeninėje aplinkoje sukurtas ugdymosi kontekstas, orientuotas paskatinti kontaktus, santykius, ryšius, komunikavimą tarp vaikų ir mokymąsi spręsti kylančias bendravimo problemas. Sukurtas kontekstas – tai bendrų žaidimų, bendros veiklos vietos; priemonės, įranga, tyrinėjimo, radinių ir refleksijų įrankiai, padedantys aiškintis ir kurti tarpusavio santykius.

Problemų sprendimo stotelė ar stotelės, Grupės ir (ar) lauko aplinkoje sukurtas ugdymosi kontekstas, skatinantis mokyti spręsti problemas. Kontekstas – tai priemonės, įranga, tam tikras jų išdėstymas; sukurtos provokacijų, iššūkių situacijos; problemų tyrinėjimo iš skirtingos perspektyvos ir sprendimo įrankiai, refleksijos formos ir kt.

Istorijų kūrimo stotelė ar stotelės. Sukurtas ugdymosi kontekstas, skatinantis vaikus kurti istorijas. Tai erdvės, kuriose yra knygų, paveikslėlių, meno priemonių, priemonių vaizdo ir garso įrašams, priemonių istorijoms pristatyti, diskusijoms; sumodeliuotos provokacijos, iššūkio situacijos.

Vaikų projektas. Sukurtas ugdymosi kontekstas, skatinantis pačius vaikus surasti idėją projektui, rinkti informaciją, tyrinėti, kurti, parengti projekto pristatymą ir jį pristatyti kitiems.

Virtuali kelionė. sukurtos sąlygos ir kontekstas, naudojantis skaitmeninėmis technologijomis, susisiekti su kitų Lietuvos regionų ar užsienio šalių ugdymo įstaigomis ir dalintis patirtimi su šių įstaigų vaikais.

Kūrybinė ateljė. Ateljė veiklos forma siejama su menininko ar amatininko dirbtuvių įvaizdžiu. Tai atskiroje patalpoje arba grupėje įrengta nuolatinė erdvė, pasižyminti išskirtine medžiagų ir priemonių gausa bei įvairove. Čia svarbu, kad jos būtų matomos ir sistemiškai išdėstytos, kad vaikas turėtų galimybę matyti ir pasirinkti. Organizuojant veiklą ateljė forma, pabrėžiama estetinė dimensija, vyksta nuolatinis „dialogas“ tarp vaiko ir medžiagų, vaiko ir suaugusiojo bei bendraamžių. Todėl darbinis triukšmas, pokalbiai, laisvas darbo vietos pasirinkimas ar jos pakeitimas yra neatsiejama ateljė veiklos dalis.

Kūrybinės dirbtuvės. Bendradarbiavimu grįsta kūrybinės veiklos forma, skirta konkrečiai kūrybinei idėjai įgyvendinti. Joms organizuoti sukuriamas konkretus kontekstas, o jų organizavimas trunka apibrėžtą laiko tarpą. Organizuojant veiklą kūrybinių dirbtuvių forma, pabrėžiama ne individuali vaiko kūrybinė raiška, bet bendras visos grupės darbas, siekiant įgyvendinti konkrečią idėją. Todėl kūrybinių dirbtuvių pabaigoje aptariamas ne tik bendras rezultatas, bet ir pats kūrybos ir bendradarbiavimo procesas.

Skaitymo valandėlės. Skaitome vaikams ir su vaikais, Skaitymo valandėlėse dalyvauja Mokyklos-darželio bendruomenė.

PENKTASIS SKIRSNIS

PEDAGOGINĖS STRATEGIJOS, SKATINANČIOS VAIKŲ PATIRTINĖS VEIKLAS, ŽAIDIMĄ, UGDANČIOS MĄSTYMĄ IR KŪRYBIŠKUMĄ

Žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą, palaikančios strategijos. Žaidimas – pagrindinis ugdymo metodas, skatinantis vaiko interesus, teigiamas emocijas, dėmesio sukaupimą. Savarankiškai vaikų kuriami žaidimai pripažįstami, kaip pirmoji sisteminė vaikų veikla, kurią jie patys valdo.

Plėtojant vaikų žaidimus, ikimokyklinio ugdymo mokytojai pritaiko žaidimų strategijas, dėl kurių susitarta:

1. Vaiko mokymosi pakeliui strategija (trumpos mokymosi situacijos, kokios nors veiklos kontekste, asmens motyvacija nukreipta į mokymąsi).

2. Vaikų mokymosi vienas iš kito skatinimo strategija (vaikai susidomi, modeliuoja, padeda vieni kitiems. Ikimokyklinio ugdymo mokytojas taiko vaikų mokymosi vienas iš kito skatinimo strategiją t.y. keisti žaidimo partnerius, persigrupuoti, kreiptis informacijos ar pagalbos į kitą ir pačiam ją pasiūlyti, dalintis).

3. Jungtinio dėmesio inicijavimo ir palaikymo strategija. Tai sąveika ir bendravimas tarp ikimokyklinio ugdymo mokytojo ir vaiko, kai jie pasiekia mąstymą kartu. Jungtinės veiklos, ypač komunikavimas, tampa natūralios sąveikos žaidžiant pagrindu. Jungtinis dalyvavimas yra abipusė veikla, tačiau mokytojas turi leisti vaikui vystyti autentišką žaidimą.

4. Komunikacinių didaktinių ikimokyklinio ugdymo mokytojo ir vaiko susitikimų žaidime strategija. Strategija grindžiama ikimokyklinio ugdymo mokytojo ir vaiko dvikryptės sąveikos idėjomis (vaiko įgalinimas, bendras žinojimo konstravimas, klausinėjimas, iššūkio kėlimas, modeliavimas, mąstymas, problemų sprendimas kartu).

5. **Vaiko refleksijos apie mokymąsi žaidžiant skatinimo strategija.** Žaidžiant refleksija gali vykti įvairias būdais: žodžiu, piešiant, pademonstruojant veiksmu, tai vyksta po žaidimo.

Ugdymo strategijos, susijusios su vaikų asmenybės raida. Šios strategijos grindžiamos nuoseklumo, laipsniškumo ir pastoliavimo principais. Ikimokyklinio ugdymo mokytojo kiekvienas veiksmas įgyvendinamas nuosekliai nuo pradžios iki tol, kol vaikas savarankiškai atlieka vieną ar kitą veiklą. Pradedama nuo paprasčiausių veiklos formų, palaipsniui siūlant sudėtingėjančias užduotis. Įgyvendinant pastoliavimo principą ikimokyklinio ugdymo mokytojas nuolatos stebi, skatina ir drąsina vaikus imtis naujos veiklos t.y. pradėjus veiklą, jis parodo, padeda, iš pradžių atlieka kartu su vaiku, palaipsniui suteikdamas vaikui daugiau savarankiškumo ir atsakomybės.

Ugdymo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą. Pasinaudodamas vaikų raidą atitinkančių veiklų ir priemonių įvairove, pasiūlydamas vaikų galias ir reikmes atitinkančias veiklas bei sukurdamas tyrinėjimo ir iššūkių situacijas, ikimokyklinio ugdymo mokytojas sudaro sąlygas kaupti vaiko **asmeninę patirtį**, kuri leidžia jam konstruoti naujas žinias, formuoti savo supratimą apie supantį pasaulį.

STEAM plėtojimo strategijų pritaikymas. Tikslingai pritaikomos STEAM strategijos skatina vaikų aukštesnio mąstymo lygmens žinojimo ugdymą. STEAM ugdymo procese akcentuojamas kūrybingumas, integralumas, padedantis puoselėti gamtamokslinio, skaitmeninio, matematinio ir technologinio raštingumo pagrindus, pirmenybę teikiant praktiniam patyrimui, pažinimui ir refleksijai.

Kūrybinė vaiko ir ikimokyklinio ugdymo mokytojo sąveika:

1. ikimokyklinio ugdymo mokytojas įtraukia vaiką į veiklą pasiūlydamas idėją, temą, problemą, sumanymą, ką būtų galima daryti, tirti; skatina vaiką interpretuoti, kurti, atrasti, tačiau nereglamentuoja vaiko veiklos žingsnių;
2. ikimokyklinio ugdymo mokytojas pastebi, gerbia, palaiko vaiko sumanymus, padeda juos išplėtoti, praturtinti;
3. kartu su vaiku priimami bendri sprendimai. Susitarimai dėl veiklos, bendraujama ir bendradarbiaujama;
4. užduodamas atvirus klausimus, kurdamas kontekstą, ikimokyklinio ugdymo mokytojas netiesiogiai vadovauja vaiko ieškojimams, moko įveikti sunkumus, praturtina sumanymus.

Spontaniškas ugdymas(is):

1. ikimokyklinio ugdymo mokytojas pritaria bet kokiai vaiko veiklai, ją gerbia, laiko vertinga patirtimi;
2. emociškai palaiko vaiko veiklą – pagiria, pasidžiaugia;
3. ugdymuisi panaudoja netikėtai susidariusias, ar sukurtas situacijas;
4. pasiūlo priemonių vaiko poreikiams ir interesams tenkinti.

Personalizuotas ugdymas(is). Pagrindinis dėmesys personalizuoto ugdymosi procese skiriamas aktyviam vaiko vaidmeniui, jo pasirinkimams ir sprendimams. Personalizuoto ugdymo(si) dėmesio centre yra šie klausimai: kaip skirtingai vaikai mokosi/ugdosi? Kaip skirtingai jie parodo, ką išmoko, ką geba, kas jiems svarbu? Kaip turėtume sukurti bendras aplinkas, kuriose „tilptų“ visi vaikai su skirtingais gebėjimais ir mokymosi poreikiais.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS INOVATYVŪS UGDYMO IR UGDYMO SI METODAI

Ikimokyklinio ugdymo mokytojas pritaiko įvairius ugdymo ir ugdymosi(si) metodus, atsižvelgdamas į mokomosios medžiagos turinį, vaikų poreikius ir galimybes. Metodų įvairovė skatina vaiką įtempčiau dalyvauti ugdymo(si) veiklose, padeda ilgiau išlaikyti sukauptą dėmesį, sąmoningiau, giliau įsisavinti perteikiamą medžiagą.

Projekto metodai. Projektinė veikla padeda vaikui tyrinėti temas integruotai ir prasmingai, vaikas turi galimybę dalyvauti visame procese – nuo idėjos iki rezultatų. Kiekvienas vaikas gali piešti, kurti maketus, stebėti aplinką, vyksti į išvykas, diskutuoti, dalintis atradimais. Ikimokyklinio ugdymo mokytojas palydi vaiką šiame procese – padeda gilinti žinias, reflektuoti, mąstyti kritiškai ir kūrybiškai.

Tyrinėjimo ir atradimo metodai. Vaikai natūraliai siekia pažinti aplinką. Vaikai stebi, eksperimentuoja, klausia, lygina, spėlioja. Jie analizuoja gamtos reiškinius, medžiagų savybes, garsus, spalvas. Ikimokyklinio ugdymo mokytojas kelia klausimus ir kuria sąlygas vaikui pačiam ieškoti atsakymų.

Žaidimo metodai. Žaidimas – pagrindinė vaikų veiklos forma, per kurią vaikas mokosi ir patiria džiaugsmą. Žaidimų metu ugdomas bendravimas, loginis mąstymas, kūrybiškumas, taisyklių laikymasis, emocijų atpažinimas. Taikomi įvairūs žaidimų tipai: sensoriniai, vaidmeniniai, konstrukciniai, stalo žaidimai ir kiti.

Bendravimo ir socialinio mokymosi metodai. Refleksiniai pokalbiai, pasakojimų kūrimas, veiklų fiksavimas padeda vaikui geriau suvokti save ir kitus. Per emocijų pažinimo veiklas ugdomas empatijos jausmas, gebėjimas išreikšti savo poreikius, spręsti konfliktus. Ikimokyklinio ugdymo mokytojai taiko grupinius žaidimus, „draugystės ratą“, vaizdinius simbolius, padedančius stiprinti bendruomeniškumą.

Vizualizacijos metodai. Vaizdai padeda vaikui lengviau suprasti ir prisiminti informaciją. Veiklose naudojami plakatai, paveikslai, schemas, minčių žemėlapiai, modeliai, komiksai ir skaitmeniniai vaizdai. Vaikai ne tik stebi, bet ir patys kuria vizualus – piešia, maketuoja, konstruoja, taip stiprindami vaizduotę ir konceptualų mąstymą.

Probleminio mokymosi metodai. Per problemas vaikai mokosi mąstyti, ieškoti sprendimų, svarstyti įvairias išeitis. Naudojamos situacijos iš kasdienio gyvenimo – konfliktai dėl žaislų, konstravimo iššūkiai, gamtos reiškinių kilmė. Ikimokyklinio ugdymo mokytojas padeda vaikui kelti klausimus, modeliuoti situacijas, priimti sprendimus individualiai ir grupėje.

Individualizavimo metodai. Kiekvienas vaikas turi savitą mokymosi stilių ir tempą. Ikimokyklinio ugdymo mokytojas stebi kiekvieno vaiko poreikius ir siūlo jiems individualiai tinkamas veiklas. Skirtingos užduotys, pasirinkimo galimybės, lankstus dienos ritmas leidžia kiekvienam vaikui atsiskleisti ir patirti sėkmę.

Kūrybiniai metodai. Kūrybiniai metodai integruojami į visas ugdymo sritis. Kūryba skatina pasitikėjimą savimi, saviraišką, problemų sprendimą, estetinį poveikį. Vaikas piešia, šoka, vaidina, pasakoja istorijas, kuria iš antrinių žaliavų.

V SKYRIUS

PIRMASIS SKIRSNIS VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA IR TĖSTINUMAS

Mokyklos-darželio atnaujintoje ikimokyklinio ugdymo programoje vaiko ugdymosi pasiekimų ir stebėseną, įrodymų kaupimą ir dokumentavimą pripažįstamas, kaip svarbi kokybiško ugdymo proceso dalis. Didžiausias dėmesys skiriamas formuojamajam stebėjimui, grįžtamajam ryšiui ir apibendrinančiajam vertinimui.

Mokyklos-darželio ikimokyklinio ugdymo mokytojai, švietimo pagalbos specialistai ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų stebėsenai ir fiksavimui naudoja priemonę „Pasiekimų žingsneliai“. Mokykloje-darželyje vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėsenos sistema orientuota į ciklišką procesą.

Stebėjimo etapas. Vaiko ugdymosi pažangos stebėjimas yra nuolatinis formuojamojo vertinimo procesas, jis atliekamas kasdien, neapsiribojama vien tik formaliu vaiko pasiekimų ir pažangos fiksavimu 2 kartus per metus.

Vaiko pasiekimams fiksuoti naudojami individualūs „Pasiiekimų žingsnelių“ lapai (žr. 4, 5, 6 pav.). Kasdieninis vaiko pasiekimų fiksavimas vykdomas grupėje dirbančių mokytojų komandos pasirinkta forma (lapeliai su trumpais komentarais arba vaiko pasiekimų fiksavimo užrašai).

Kas dvi savaites (arba pasibaigus planuotam conceptui) surinkta vaiko pažangos informacija visų dirbančių su vaiku grupėje ikimokyklinio ugdymo mokytojų apibendrinama ir išvados pateikiamos el sistemoje „Mūsų darželis“. Išvados pagrindžiamos mokytojų pasirinktais, **pažangą atspindinčiais vaiko darbais, veiklos rezultatais**. Jie nufotografuojami ir įkeliami į el. sistemą „Mūsų darželis“. Vaiko pažanga kasdieninėse veiklose atskleidžiama nuotraukose, vaizdo ir garso įrašuose ir kitose mokytojo pasirinktose formose.

Stebėsenos etape mokytojas atpažįsta vaiko poreikius, interesus, mokymosi būdus ir ypatumus, kylančius sunkumus tam, kad galėtų kryptingai planuoti tolesnį vaiko ugdymąsi ir paramą jo mokymui(si).

Planavimo etape, remdamiesi stebėjimo rezultatais, ikimokyklinio ugdymo mokytojai numato kaip suveikinti ugdymo(si) veiklas, kaip plėtoti ugdymo(si) kontekstus, auginant vaiko galias ir atliepiant vaikų poreikius čia ir dabar.

Įgyvendinimo etape. Vykdomos suplanuotos veiklos, kurių metu dokumentuojamas vaikų įsitraukimas, pasirinkimai, bendravimas ir bendradarbiavimas, mokymasis, savarankiškumas veikiant ir pasiekimų raiškos požymiai.

Reflektavimo etape ikimokyklinio ugdymo mokytojai apmąsto, ar jų sukurta aplinka, taikomi ugdymosi būdai, pastoliavimas paremia vaikų mokymąsi ir pasiekimų plėtotę, ar plėtojamoms kiekvieno vaiko visoms galioms, ar kiekvienas vaikas daro pažangą, kaip vaikai reaguoja ir reflektuoja savo veiklos procesus. Kuriama vaikų **įsivertinimo kultūra**. Tai padeda ugdymo procese išgirsti vaiko nuomonę ir atsižvelgti į jo patirtį. Tokiu būdu vaikai skatinami aktyviai dalyvauti ugdymo procese: vaikai pastebi ko jau išmoko ir kas pasiekė, geriau supranta, kokių sunkumų patiria, kaip juos galėtų įveikti. Teikiamas mokytojo grįžtamasis ryšys turi motyvuoti, įtraukti ir auginti vaiką.

Formuojamas Vaiko pasiekimų aplankas. Aplanke kaupiami vaiko ugdymosi pavyzdžiai (piešiniai, savarankiški darbai ir kt.). Sukaupiti veiklos pavyzdžiai suteikia suprantamą informaciją apie vaiko pasiekimus visiems ugdymo proceso dalyviams (vaikui, mokytojams, tėvams (globėjams, rūpintojams). Vaikai dalyvauja kaupiant aplanko turinį. Tai suteikia vaikams pasitikėjimo, pasididžiavimo savimi jausmą, ugdo savarankiškumą. Pasiiekimų stebėseną padeda ikimokyklinio ugdymo mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams atkreipti dėmesį į kiekvieno vaiko ugdymosi skirtybes, poreikius, spartų peršokimą į aukštesnį ar užsibuvimą tame pačiame pasiekimų žingsnyje ir sudaryti sąlygas bendrame ugdymo(si) procese kiekvienam siekti geriausių asmeninių rezultatų.

	8. MATEMATINIS MĄSTYMAS	9. SKAITMENINIS SUMANUMAS	15. TYRINĖJIMAS	18. MOKĖJIMAS MOKYTTIS	16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS	10. KALBŲ SUPRATIMAS			
7.3. Džiaugiasi gyvenais, auglais ir gamtos reiškiniais savo aplinkoje, pradeda juos pavadinėti. Stebėjimas būti atsargus ir rūpestingas su aplinkos daiktais, auglais ir gyvūnais. Reaguoju į nuotraukose užfiksuotus įvykius, kuriuose pats dalyvauju.	8.3. Įsitraukiu į skaičiavimą, atpaįžtu vienas skaičių 1, 2, 3 išraiškas. Mėgstu komponuoti, grupuoti, rikiuoti įvairių dydžių, formų, spalvų daiktus, taikau tiesioginį palyginimo būdą. Vis geriau sekasi nukopijuoti dviejų pasikartojančių elementų sekas.	9.3. Įjungiu išmaniuosius žaislus be ekranų, išbandau jų veikimą, laikausi man suprantamų naudojimo ir saugumo taisyklių. Gebu kurti veiklos žingsnių sekas ir atlikti kitų sakomas komandas.	15.3. Smalsauju, aiškinuosi, kas ir kaip veikia, vyksta, įsitraukiu į veiktas tyrinėjimo veiklas, savo atradimus dalinuosi su kitais.	18.3. Įsitraukiu į veiklą, pasirenku priemones, stebiu, klausinėjau, džiaugiuosi savo veiklos rezultatais.	16.3. Parodau, su kokia problema susiduriu, ir bandau ją spręsti; nepavykus, tobulinu sprendimą išbandydamas naujus būdus arba prašau pagalbos.	10.3. Trumpam susikaupu ir reaguju į kitų kalbėjimą, kūno kalbą, suprantu 3–4 žodžių sakinius, klausimus, du vienas pasaki kitą sekančius prašymus, trumpus skaitomus, pasakojimus arba dainuojamus tekstus; reaguju į ritmo dainius, intonavimą, vartau knygeles, skiru tekstą nuo paveikėlių; suprantu dažnai matomų žemių prasme.			
	7.2. Orientuojuosi artimiausioje aplinkoje, stebiu ir atpaįžtu jo objektus, juos pavadinu savo kalba, kai kuriuos naudoju pagal paskirtį.	8.2. Skiriu, kur yra vienas, du ir trys daiktai. Surandu tokių patį objektų; surikiuoju du tris objektus pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Suprantu kelis krypčių nusakancius žodžius ir ženklus.	9.2. Spaudau, liečiu, purtau grupėje esančius išmaniuosius žaislus siekdamas efekto. Gebu atlikti dviejų veiklų sekas.	15.2. Parodau, ką noriu tyrinėti, išbandau vis naujus tyrinėjimo būdus, objektus ir medžiagas.	16.2. Sutelkiu dėmesį, kai susiduriu su problema, ją sprendžiu, stebiu, dainu kitus ir veiklos pasekmes arba priimdamas suaugusiojo pasiūlymą.	10.2. Klausausi kitų kalbėjimo, klausantis ir atliepiu 2–3 žodžių sakinius, klausimus, trumpus pasakojimus, sidėmiu dažnai vertojamus žodžius, reaguju į pasikartojancius garsus, žodžius, judesius; mėgstu, kai man skaito knygeles, pats vartinėju jas, stebiu rašanciuosius.	11.3. Kalbu 2–3 žodžių vintiniais sakiniais, klausinėjau ir atsakau į paprastus klausimus, pats inicijuju pokalbius, vartuo kelias mandagumo frazes, trinkamai vartuoju kai kurias gramatines formas, kartuoju eiliuotų tekstų fragmentus, mėgčiuoju rašanciuosius.		
5.3. Pasakau savo vardą, kas esu (berniukas / mergaitė), žinau pagrindines savo kūno dalis, siekiu savarankiškumo. Man patinka bėgti ir veikti tiek namie, tiek grupėje, aš mėgaujusi paįžtama aplinka, kalba, sukūstu, kai išgirstu kitą kalbą.	5.2. Atpaįžtu save veidrodyje ir nuotraukose, parodau, ko noriu, mėgajuosi tuo, ką galiu pats. Esu prisirišęs prie tėvų / globėjų, pasitikiu suaugusiaisiais grupėje, įsitraukiu į etnokultūrinės veiklas.	7.1. Reaguju į aplinkoje esančius žmones, gyvius ir negyvus daiktus, reiškinius.	8.1. Reaguju į pasirodancius ir išnykancius objektus, jų formą, dydį, spalvą, pasikartojancius garsus, judesius.	9.1. Stebiu išmaniųjų žaislų judėjimą, siečiu jų rankomis, klausausi skleidžiamų garsų.	15.1. Visais pojūčiais tyrinėju aplinką ir save, emocijomis parodau atradimų džiaugimą.	16.1. Parodau, kai kažkas vyksta ne taip, kaip įprasta, ieškau pagalbos, kai susiduriu su klūtimi, išreiškiu emociją, kai (nepavyko) veiksmas.	10.1. Trumpam sutelkiu dėmesį, reaguju į (ne)žodinį bendravimą, pasikartojancius judesius, vaizdus, muzikinį ritmą, skaitymą.	11.2. Kartuoju naujus žodžius, gestus, bendraudamas vartuoju garsažodžius, trumpus žodžius, žodžio ir gesto, dviejų žodžių sakinius, kūno kalbą; domiuosi rašymo priemonėmis, braukiu lape.	14.3. Pakartotinai tyrinėju dominancius kūrybinės raškos būdus, žaidamas imituoju, perkuriu, eksperimentuoju, atrandu naujus dainius, domiuosi kitų kūryba, noriu veikti drauge.
3.3. Atpaįžtu ir man įprastais būdais išreiškiu savo emocijas, mokausi jas pavadinėti, domiuosi kitų emocijomis ir skirtinėjai jas reaguju.	3.2. Savo emocijas išreiškiu įvairiu intensyvumu, pastebiu ir reaguju į kitų emocijas.	3.1. Savo emocijas parodau balsu ir kūno ženkais, „užskrečiu“ kitų emocijomis.	4.1. Galu trumpam sutelkti dėmesį į savo globėjų, susitapatinti su ju reikiamomis emocijomis ir nusiraminti.	6.1. Mėgajuosi suaugusiojo dėmesiu, kūno ženkais parodau, ku domiuosi, seku jo žvilgsnį, aptinku jo rododomus objektus, dainuosiu emocijomis.	11.1. Išreiškiu emocijas ir poreikius garsais, gestais ir mimika, daug džiauju, kartuoju, mėgčiuoju, tariau balsų ir priebalsių junginius.	14.1. Pastebiu ir smalsiai reaguju į paįžtamus ir naujus stimulus, žaismingai kartuoju, kas man patinka.	17.1. Atliepiu į žaidimus ir pats juos inicijuju.	17.3. Žaidamas mokausi derinti savo veiksmus prie kitų. Kuriu žaidimo erdvę, jungiu kelis žaidimo veiksmus į vieną įvykį. Mėgstu žaisti su draugu ir laikytis prisimto vaidmens.	13.4.3. Sieldamas emocijno poveikio, išbandau ir pasirenku balsų, kūno judesius ir mimikos raškos priemones.
4.3. Kalbėjimas su savimi ir suaugusiojo pagalba man padeda sutelkti dėmesį, veiksmus, laikytis man suprantamų susitarimų.	4.2. Aš pats man įprastais būdais ieškau nusiraminti, dėmesį, emocijas ir veiksmus valdau suaugusiojo padedamas.	4.2. Aš pats man įprastais būdais ieškau nusiraminti, dėmesį, emocijas ir veiksmus valdau suaugusiojo padedamas.	6.2. Skiru man artimus suaugusiuosius nuo kitų, juos mėgčiuoju, kartuoju tai, kas sulaukė jų palakymo, tikuosi jų pagalbos; mėgstu žaisti greta kitų vaikų.	2.2. Stoviu, atsitapiu, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomųjų žingsniu. Ridenu, svaidiu kamuolį. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, piuju rankomis.	13.1.1. Emocingai reaguju į siekiu ryškiu, man įdomių objektu.	17.1. Atliepiu į žaidimus ir pats juos inicijuju.	13.4.2. Išreiškiu nuotakas ir poreikius, žaismingai tyrinėdamas savo kūno galimybes.	13.4.3. Sieldamas emocijno poveikio, išbandau ir pasirenku balsų, kūno judesius ir mimikos raškos priemones.	13.2.3. Tyrinėju balsų, muzikos instrumentus ir kitus garso šaltinius, vienas ir kartu su kitais vis ritmiškai groju, judu ir dainuoju dainėles, mano „ariso“ dainavimas įgijau struktūrą. Susikaupes klausau muzikos ir įvairiais būdais parodau, kad suprantu kai kuriuos muzikos kontrastus.
6.3. Kai man artimas suaugusysis yra šalia, aš drąsiai išbandau ką nors naują; ieškau bendraamžių draugijos, trumpam įsitraukiu į bendrus žaidimus, mokausi dalintis.	2.3. Apeinu arba peržengiu klūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nuliupu laiptais pakatinu žingsniu, nušoku nuo laiptelio, portoku liniją. Metu, gaudau, spiru kamuolį. Dėnu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	1.3. Pradedu naudotis stalo įrankiais. Padedamas naudojuosi tualetu, prausiuosi, rengiuosi. Bandau laikytis susitarimų ir saugiai elgtis.	12.3. Emocingai reaguju į savo ir kitų kūrybą, atrandau, kas man gražu – bjauru, kas patinka ar nepatinka.	13.1.3. Keiverzoju skirtingomis rašymo ir piešimo priemonėmis, savo kalba palydžiu kūrybą, turu savo mėgstamas priemones.	13.3.1. Tiesiogiai tyrinėju erdvę, išgirdus muziką spontaniškai judu, mėgčiuoju suaugusiojo judesius.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktas, gestais ir džiauju reaguju į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.	13.2.2. Sukūstu į reaguju į muziką judesiais ir mušamaisiais instrumentais, žaidžu melodinėmis ir ritminiais dainiais, pakartuoju dainų fragmentus, spontaniškai kuriu „ariso“ dainėles.	13.3.3. Atlepdamas muzikos nuotaiką tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandau naujų judesiu, vienu metu judiniu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesiu kombinacijas, patinka šokti vienam ir su draugas.	13.1. TEATRAS
6. SANTYKIAMS SU SUAUGUSIAISIAIS IR BENDRAAMŽIAIS	2. FIZINIS AKTYVUMAS	1. KASDIENIAI GYVENIMO JŪGŪDŽIAI	12. ESTETINIS SUVOKIMAS	13.1. DAILĖ	13.3. ŠOKTIS	13.2. MUZIKA			

4 pav. Pasiekimų žingsneliai: 1–3

	7. APLINKOS PAŽINIMAS	8. MATEMATINIS MĄSTYMAS	9. SKAITMENINIS SUMANUMAS	15. TYRINĖJIMAS	18. MOKĖJIMAS MOKYTIS	16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS	10. KALBŲ SUPRATIMAS		
3. EMOCIJŲ SUVOKT- MAS IR RAŠKA 5. SAVIVOKIA IR SAVICIARIA 6. SANTYKIŲ SUVAIZIAUSIAS IR BENDRAVAIZIAUS 4. SAVIREGLIACIJA IR SAVIKONTROLĖ 1. KASDIENIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI 2. FIZINIS AKTYVUMAS 12. ESTETINIS SUVOKIMAS 13.1. DAILĖ 13.3. ŠOKIS 13.2. MUZIKA	7.5. Atpažįstu ir pavadinu tyrinėjamas gamtos reiškinius, kai kuriuos tolimų kraštų augalus ir gyvūnus, pasakojimus apie jų gyvenimo būdą, požymius, Paaiškinu, kaip naudojame gamtos išteklius, rūpinuosi aplinka. Pavelduoju ir pasakojau, kuo mano šeimos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristatau savo aplinkos man žinomus objektus ir vietas. Pradedu suvokti įvykių chronologiją.	8.5. Skaičiuoju 9-ąjį ribose, palyginu, sudedu, atėmu, sujungiu, išskaidau daiktų kiekį 5-ąjį ribose. Tyrinėju dvimates, trimates figūras ir jų atvaizdus, matomus objektus vis tiksliau pavaizduoju plane, lėnuo įvairių objektų sekas, išbandau savo kūną ir daiktus kaip matavimo vienetus, dalinuosi atradimais.	9.5. Išbandau įvairius išmaniųjų įrenginių ir priemonių valdymo būdus, ieškau informacijos, kuriu nesudėtingai skaitmeninį turinį, laikausi saugumo taisyklių, iš simbolių dėliųju komandų sekas, išbandau jas įkeldinėje programavimo aplinkoje, atskiriu.	15.5. Vis labiau įsitraukiu įvairių objektų ir reišinių tyrinėjimams: ieškau požymių, panašumų ir skirtumų, atskiriuose sandara, veikimo principą.	18.5. Siekiu patenkinti savo amatumą, siekdamas tikslo numatau ir įgyvendinu kelis žingsnius, tankiojai sprendžiu išylančias problemas, aptariu, ką nuveikiu ir ką veikiu toliau.	16.5. Atpažįstu ir sprendžiu kasdienes problemas, kartu su kitais vokieis ieškau naujų būdų, kaip įveikti iššūki, samprotuoju apie problemą, kas paviko, kas ne.	10.5. Suprantu sudėtingus sakinius, pradedu sieti kalbos garsus su raidėmis, iš klausos atskiriu tuo pačiu garsu prasidedančius žodžius. Atidžiai klausausi teksto, literatūrinio kalba ir tarmiškai, suvoku skirtingų žanrų leidinių skirtumus, suprantu knygos viršelio funkciją, atpažįstu kelis spaudintus žodžius.		
	5.5. Žinau savo augimo istoriją, įsivaizduoju, koks būsi užaugęs, atskiriu, kas yra mano kūno viduje, ką jis gali ir ko negali. Suprantu, kad esu savo šeimos ir mūsų grupės narys, pasakau, kokia kalba kalbu, koioje šalyje gyvenu, pasakojau, kuo man ypatinga mano šeima, grupė, šalis.	7.4. Atpažįstu dažniausiai sutinkamus gamtos objektus ir reišinius, pastebiu kai kuriuos jų požymius. Komentuoju paros įvykių seką, Padedu rūšiuoti atliekas, tausoti išteklius. Atpažįstu patiriamas kitos nei mano kultūros reišinius ar daiktus, noriai įsitraukiu į savo kultūrinės aplinkos tradicines veiklas.	8.4. Skaičiuoju iki 5 ir atgal, palyginu kiekiu, sieju įvairius to paties skaičius išraiškas. Eksperimentuoju ir dalinuosi idėjomis, kaip išmatuoti ir palyginti įvairius dydžius. Klausiuoju, rūšuoju objektus, įvardiju pažįstamas formas, plane pažyinku 2-3 matomus daiktus, apibūdiniu jų išdėstymą, pratesu dviejų pasikartojančių elementų seką.	9.4. Padedamas skaitmenines priemones naudoju informacijai įrašyti ir pateikti, bendrauti, mokausi jas pavadinti, apibūdinti. Suprantu ir galu atlikti grafinius simbolius ir objektais žymimas komandas.	15.4. Pradedu suprasti tyrinėjimo procesą: iešu klausimus ir ieškau atsakymų pasirinkdamas man žinomus ir naujus tyrinėjimo būdus, priemones.	18.4. Išrėkiu sudėdinejimą ir norą veikti su kitais, muociu iniciatyvos ir pradedu numatyti reikalingas priemones, komentuoju atliekamą veiklą.	16.4. Paaiškinu, kod sudėdiniu su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.	10.4. Išklausei ir reaguoji į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito skėdinius prašymus, suvoku (ne)verbalius raškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimenu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš pavelskielį suprantu knygelės turinį.	11.5. Laiviu kalbu apie tai, kas vyleta, vyko ir vyks, tinkamai vartuoju gramatines formas, kalbu sudėtingais sakiniais, trumpai papasakuoju, diskutuoju ir atsakau į klausimus; kopijuoju arba užrašau raides, simbolius, žodžius.
	3.5. Mokuosi komunikuoti apie jausmus bei emocijas ir jas išreikšti sau ir kitems priimtinais būdais.	5.4. Skiriu savo ir kitų jausmus, norus, kalbu ir vaizduoju, kaip atrodo mano kūnas, kuo aš panašus ar skiriuosi nuo kitų. Komentuoju ir vaizduoju savo šeimą, grupės draugus, mokytojus, dalinuosi savo aplinkos veikiu ir renginių patirtimi, atpažįstu, kad kiti kalba kita kalba nei aš.	PASIEKIMŲ ŽINGSNELIAI: 4-5 		11.4. Kalbu 3-5 žodžių vientsiniaus sakiniais, taikydingai taru daugumą garsų, dažniausiai tinkamai vartuoju gramatines formas, padedamas deklamuoju ir pasakuoju, bandau kopijuoti matomus simbolius, raides.	14.4. Kurdamas spontaniškai išbandau įvairias medžiagas, priemones, atrandiu netikėtus veikimo būdus, pastebiu vaizduoju, keliu konstrukcijas, paskirti, figūrinį laikų veikiu man patinkančiu būdu.	14.5. Fantazuoju ir generuoju įvairias kūrybines idėjas, savo kūryba autentiškai parodyu pasaulio suvokimą, suprantu, kaip kuru ir ko siekiu savo kūryba.		
	4.5. Naudoju įvairius nusiramimo ir konfliktų sprendimo būdus, gebu figūriai suteikti dėmesį ir pastebėjus, kai veikia įdomi, laikausi kasdienių susitarimų ir taisyklių.	3.4. Atskiriu, kokios emocijos man ir kitems kyla įvairiose situacijose, jas pavadinu, išreiškiu įvairios būdais, atpažįstu iš kitų išraiškas.	4.4. Nusiraminiu kalbėdamasis su kitais, mokuosi susijaukti nuo impulsyvių veiksmų, laikytis susitarimų, numatau netinkamo elgesio pasekmes.	6.4. Pasitikiu mokytojais, įsitraukiu į jų siūlomus ir savo sugalvotas veiklas, turu nuolatį žaidimų draugų, pastebiu keletą savo ir kitų panašumų bei skirtumų, prisidedu prie grupės taisyklių kūrimo.	17.4. Žaidžiamas su 1-2 draugais kuriu reišininius ir vaidmenų žaidimus, turu mėgstamų vaidmenų, derinu veiklams, aptariu žaidimo eigą, sprendžiu nesutarimus, kuriu žaidimo eroję.	17.5. Mokuosi žaisti ir tartis su 3-5 vaikais dėl žaidimo temos, eigos ir vaidmenų, sprendžiu konfliktus. Galu žaisti menamose erojęse su menamais objektais, kuriu realius ir fantastinius įvykius ir personažus.			
	6.5. Bendrauju su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais mokyklos aplinkoje, su skirtingų interesų ir gebėjimų turinčiais vaikais, ieškau taisyklių nesutarimo sprendimo būdų, laikausi įsipareigojimų grupel.	2.4. Pastoviu ant vienos kojos, bėgu, šokinėju, važuoju balansiriu dviračiu. Derinu judesius su kitais. Laikau rašiklį, gana tiksliai atlieku judesius plaštaka ir pirštais, pagaruu kamuolį, krepu, atsegu ir užsegu, attraukiu ir uitraukiu, įpiu.	1.4. Žinau, ką valgyti sveika. Bandau servuoti stalą ir laikytis elgesio prie stalo taisyklių. Savarankiškai naudojuosi tualetu, prausiuosi, rengiuosi, tvarkau žaislus. Mokuosi saugiai elgtis kelyje, naudotis veikiu skaitais atžėmis daiktais. Žinau, į ką kreiptis pagalbos ištekis nelaimės.	12.4. Geriuosi aplinkos ir gamtos grožiu, rodu ir pasakau, kas man gražu. Man patinka įvairūs kūriniai, galu apibūdinti kai kuriuos jų ypatumus.	13.1.4. Noriai išbandau skirtingas piešimo priemones, galu pėsti storomis, plonomis ir kitokiomis linijomis, jau pavyksta nupiešti man rūpimus dalykus.	13.3.4. Šokdamas išreiškiu judėjimui būdingas savybes, patinka judėti įvairic šokinėti, suoluoti, šokti ratelį, judėti sivaizduojama linija; kuriu ir prisimenu savo sukurtą trijų keturių judesių sekos šokį, laikausi šoko taisyklių, kalbu apie savo ir kitų pasirodymus.	13.2.4. Skiriu kalbėjimą nuo dainavimo, gana tiksliai intonuoju dainas, tyrinėju įvairius gano išgavimo būdus, groju nustatytu pušu, pakartuoju ritmo ir melodinius darinius; dėmesingai klausausi muzikos, savo kūrybą fiksuoju grafines piešiniais.	13.4.5. Reišininiuose ir sudėtinguose vaidmenų žaidimuose galu kurti dramatiškas situacijas, įvykius, atskleidžiamas vaidmenį pastebiu raškos būdus ir priemones.	
	2.5. Įvairias būdais einu, bėgu, šokinėju, lipu. Metu, gaudau, spriu/kamuoju iš įvairių padėčių. Priminius sėdžiu, stoviu, vaikštau taikykingai. Laikau pieštuką ir žirkles taikykingai, atlieku tikslius judesius su smulkiais daiktais.	1.5. Žinau, kodėl svarbu valgyti įvairų maistą, kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Valgau tvarkingai su stalo įrankiais, susitvarkau pavaleges, po veiklos. Mokuosi laikytis saugumo taisyklių, žinau, į ką kreiptis ištekis pavojui.	12.5. Mėgaujuosi muzikavimu, šoku, vaidyba, dailės veikla, geriuosi kalba, gamta, geru elgesiu, darbas, turu savo nuomonę ir savitą skonį.	13.1.5. Numatau, ko man prireiks kūrybiniui sumarmymui įgyvendinti, kuriu įvairias būdais, grožiuosi kitų darbas.	13.3.5. Šokdamas atrandau naujus judesius, judėjimo galimybes; generuoju idėjas, šoku sukamuosius ratelius; kuriu ir šoku kompozicijas iš penkių šėlių judesijų, turu nuomonę apie pasirodymą.	13.2.5. Gana taikykingai atlieku vis daugiau dainų. Muzikuodamas, improvizuodamas ir kurdamas naudoju kontrastus, judesiu pertekliu muzikos ypatumus. Pasakuoju savo įspūdžius, vartuoju kai kurias muzikos sąvokas, pasilauku, kaip mokytoje ir kitur panaudoti muziką.			

11. KARINĖ RAŠA

14. KŪRYBISKOMAS

17. GERIAMAS ŽAISTI

13.4. TEATRAS

5 pav. Pasiekimų žingsneliai: 4-5

7. APLINKOS PAŽINIMAS		8. MATEMATINIS MĄSTYMAS		9. SKAITMENINIS SUMANUMAS		15. TYRINĖJIMAS		18. MOKĖJIMAS MOKYTIS		16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS		10. KALBŲ SUPRATIMAS					
7.6. Lyginu gamtos objektus ir reiškinius, įvertiu panašumus ir skirtumus, objektus grupuoju, išužu iš savo socialine, kultūrine ir gamtinė aplinka, pasiekinu, kodėl ir kaip šiekis reikla tausoti. Pasakoju apie kai kurias savo ir man žinomas kitų kultūrų šventes, Dorniuosi įvairiomis profesijomis. Vartoju žodžius praekčiai, dabarčiai ir ateičiai, metų laikams nusakyti.		8.6. Parašau skaitmenimis skaičius iki 10, randu ir pasakau, kiek daiktų daugiau nei 5, kiek trūksta iki 10; sudedu, atimu 7-į ribose. Įsitraukiu į diskusijas apie įvykius: įvykis, neįvykis, gali įvykti. Judu pagal žaidėmą planą, pasiekinu ir pavaizduoju atgalinį kelią. Randu, kaip palyginti neįvyki besikartojančius (matuojamus dydžius). Dėlioju, konstruoju, komponuoju dvimačius ir trimmačius objektus. Kuriu ir tyrinėju sekas su pasikartojančiais elementais. Vartoju vis plėtesnį matematinį žodyną.		9.6. Privilūrimas įvairioms veikloms pasirenku ir derinu bent dvi skaitmenines priemones ir informacijos šaltinius, saugiai dalinuosi tuo, ką sukūriau. Sudarau, vykdu ir koreguoju paprastas komandų sekas programavimo aplinkose, vis geriau suprantu, kaip valdomi robotai.		15.6. Tikslingai tyrinėju įvairias aplinkas, objektus ir reiškinius pasitelkdamas skirtingus tyrinėjimo būdus. Radinius lyginu, grupuoju, įs dalinuosi su kitais.		18.6. Drašiai įsitraukiu į šūkiu reikalaujančią veiklą, numatau tikslą, priimu sprendimus jam pasiekti, ieškau informacijos ir priemonių, stebiu veiklos procesą, j koreguoju, dalinuosi patirtimi ir rezultatais.		16.6. Man patinka sudėtingos užduty, stengiuosi jas įveikti pats ar su kitais vaikais, apmąstau galimus sprendimus, pasirenku tinkamiausią, stebiu pasikėmų, į jeigu reikiu, keičiu veikimo būdus, padedu kitiems.		10.6. Pradedu suprasti perkelting žodžių reikšmę, keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių, pradedu skirti žodžių garsus ir skiėmenis. Dorniuosi įvairias raišytinius tekstais, numatau man skaitomo teksto tešą, atpažstu nuo kelių iki keliolikos abėcėles raidžių, keletą užrašytu žodžių.					
5.6. Samprotuoju apie savo savybes ir gebėjimus, tyrinėju savo kūno augimą, pastebiu savo kūno vidinių sistemų veiklos išornius ženklus. Dalyvauju savo šeimos, grupės sprendimų priėmimo, pasakau savo tautybę, tyrinėju ir skiriu savo ir kitų tautų simbolius, kalbą, tradicijas.		7.5. Atpažstu ir pavadinu tyrinėjamas gamtos reiškinis, kai kuriuos tolimų kraštų augalus ir gyvūnus, pasakoju apie jų gyvenimo būdą, požymius. Paaiškinu, kaip naudojame gamtos šiekis, rūpinuosi aplinka. Pavaizduoju ir pasakau, kuo mano šeimos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristatau savo aplinkos man žinomas objektus ir vietas. Pradedu suvokti įvykių chronologiją.		8.5. Skaičiuoju 9-į ribose. Palyginu, sudedu, atimu, sujungiu, išskaidau daiktų kiekį 5-į ribose. Tyrinėju dvimates, trimates figūras ir jų atvaizdus, matomus objektus vis išsčiau pavaizduoju plane, kuriu įvairių objektų sekas. Išbandau savo kūną ir daiktus kaip matavimo vienetus, dalinuosi atradimais.		9.5. Išbandau įvairius žmoniškų įrenginių ir priemonių valdymo būdus, ieškau informacijos, kuriu nesudėtingą skaitmeninį turinį, laikauis saugumo taisyklę. Iš simbolių dėlioju komandų sekas, išbandau jas žaidybiniėje programavimo aplinkoje, aiškinu.		15.5. Vis labiau įsitraukiu į įvairių objektų ir reiškinų tyrinėjimą; ieškau požymių, panašumų ir skirtumų, aiškinuosi sandarą, veikimo principą.		18.5. Sieku patenkinti savo smalsumą, siekdamas tikslo numatau ir gyvendinu kėlis žingnius, lankščiai sprendžiu išslyčiančias problemas, aptariu, ką nuveiksiu ir ką veiksiu toliau.		16.5. Atpažstu ir sprendžiu kasdienes problemas, kartu su kitais vaikais ieškau naujų būdų, kaip įveikti šūkių samprotuoju apie problemą, kas pavyko, kas ne.		10.5. Suprantu sudėtinis sakinius, pradedu siėti kalbos garsus su raidėmis, 8 klausos atskiriu tuo pačiu garsu prasidedančius žodžius. Atidžiai klausausi teltų literatūrinė kalba ir tarmėkai, suvokiu skirtingų žanrų leidinių skirtumus, suprantu knygos viršelio funkciją, atpažstu kelis spausdintus žodžius.		11.6. Išsaku savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, aiškinuosi, diskutuoju. Tinkamai pradedu, pletoju, keičiu ir baigiu pokalbį; vartoju vadovines žodžius, kuriu ir atpažstu istorijas; kopijuoju žodžius, rašau savo vartą, kelis žodžius.	
3.6. Gebu kalbėtis apie emocijas ir jausmus, taikau įvairius būdus, padedančius pasijusti geriau, atpažstu, kaip jaučiasi kitas, bandau jam padėti.		5.5. Žinau savo augimo istoriją, įsivaizduoju, koks būsiu užaugęs, aiškinuosi, kas yra mano kūno viduje, ką jis gali ir ko negali. Suprantu, kod esu savo šeimos ir mūsų grupės narys, pasakau, kokia kalba kalbu, kokiąje šalyje gyvenu, pasakoju, kuo man ypatingai mano šeima, grupė, šalis.		3.5. Mokuosi komuniikuoti apie jausmus bei emocijas ir jas išreikšti sau ir kitiems primumais būdais.						11.5. Laisvai kalbu apie tai, kas vyksta, vyko ir vyls, tinkamai vartoju gramatines formas, kalbu sudėtinis sakinius, trumpai papasakoju, diskutuoju ir atsakau į klausimus; kopijuoju arba užrašau raides, simbolius, žodžius.		14.6. Kėlu klausimus apie kitų ir savo kūnybą, siekiu įgyvendinti ir tobulinti kūrybinius sumanymus, mėgstu pasakoti apie savo kūnybą ir jos ešą.		14 KŪRYBISKUMAS			
4.6. Sėkdamas tikslo, gebu atidėti kai kurių norų patenkėmimą, mokuosi suvaldyti pyktį, susilaikyti nuo netinkamo ešgesio, kai esu provokuojamas, lengvai priimu dėnos rimo pasikeitimis.		4.5. Naudoju įvairius nusiramėmimo ir konflikty sprendimo būdus, gebu ilgam suteikti dėmesį ir pastangas, kai veikia įdomi, laikauis kasdienių susitarimų ir taisyklų.		6.5. Bendrauju su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiems mokytėlis aplinkoje, su skirtingų interesų ir gebėjimų turinčiais vaikais, ieškau taikų nesutarimo sprendimo būdų, laikauis įsipareigojimų grupėi.						17.5. Mokuosi žaisti ir tartis su 3-5 vaikais dėl žaidimo temos, ešgos ir vaidmenų, sprendžiu konfliktus. Galu žaisti menamosio erdvėse su menamais objektais, kuriu realius ir fantastinius įvykius ir personazus.		17.6. Mokuosi įsitraukti į kolektyvinius reišimius ir naratyvinius žaidimus. Mėgstu žaisti netradiciniuose erdvėse, lengvai įs pritakau žaidimui. Galu dalyvauti kuriamuose naratyvinių žaidimų pasauliuose, gebu laisvai kalbėti vaidmenis.		17 ŽAISTI			
6.6. Suprantu, koks mano ešgesys yra primumas bendraujant su kitais, kodėl svarbu laikytis susitarimų dėl ešgesio, stengiuosi bendrauti pagarbiai, mokuosi tarpininkauti sprendžiant nesutarimus.		2.5. Įvairias būdais einu, bėgu, šokinėju, lipu. Metu, pasodu, spūnu kamuolį iš įvairių padėčių. Primumus sėdžiu, stoviu, vaikštau taisyklingai. Laikau prieštūkį ir žirkles taisyklingai, atlieku tikslūs judesius su smulkiais daiktais.		1.5. Žinau, kodėl svarbu valgyti įvairių maistą, kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Valgau tvarkingai su stalo įrankiais, susitvarkau pavaldę, po veiklos. Mokuosi laikytis saugumo taisyklų, žinau, j ką kreiptis šiekis pavojui.		12.5. Mėgstuosi muzikavimu, šoku, vaidyba, dailės veikla, geriuosi kalba, gamta, geru ešgesiu, darbas, turiu savo nuomone ir savitą skoni.		13.1.5. Numatau, ko man prireiks kūrybiniam sumanymui įgyvendinti, kuriu įvairias būdais, grožiuosi kitų darbas.		13.3.5. Šokdamas atrandau naujus judesius, judėjimo galimybes; generuoju idejas, kuriu iš šoku kompozicijas iš penkių šėlių judesiu, turiu nuomone apie pasirodymą.		13.4.5. Reišimiuose ir studėtinuose vaidmenų žaidimuose galu kurti dramatiškas situacijas, įvykius, atskleidždamas vaidmenį pasitelkiau raikios būdus ir priemones.		13.4.6. Galu kurti pasirinktų simbolių vaidmenų apibendrintus charakterius. Kartu su kitais spontaniškai kuriu kėli, šūki, dainas, operos „spektaklius“. Dalyvauju improvizacijoje pobūdžio renginiuose. Dalinuosi savo „teatrine patirtimi“.		13.4 ŽAISTAS	
2.6. Nubėgu vis ilgesnį atstumą šoku į toli, aukštį, koordinuoju judu, orientuojuosi erdvėje. Taisyklingai sėdžiu, stoviu, vaikštau. Atlieku vis sudėtingesnius veiksmus su smulkiais daiktais, konstruoju.		1.6. Runkuosi valgyti sveikatai palankų maistą. Rūpinuosi daiktais grupėje. Laikauis sutartų saugaus ešgesio taisyklų. Sakau „stop“, „ne“ reaguodamas j mano privatumą pažeidžiančią ešgę. Žinau pagalbos telefono numerį.		1.5. Žinau, kodėl svarbu valgyti įvairių maistą, kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Valgau tvarkingai su stalo įrankiais, susitvarkau pavaldę, po veiklos. Mokuosi laikytis saugumo taisyklų, žinau, j ką kreiptis šiekis pavojui.		12.6. Šokdamas nepasau standami, pasakoju apie vaidmenis, kylančius patiriant kūrybinius, stebint aplinkos ir gamtos reišimius. Šiėliau, kaip gražinti, tobulinti aplinką, vertinu kitų kūnybą.		13.1.6. Kuriu įvairius kūrybinius darbus įvairiomis dailės technika, įs pasirenku pagal sumanymą, galu papildyti ženkais, žodžiais ir kitomis detalemis, aptariu savo ir kitų kūnybą.		13.3.6. Šokdamas judesiu vaizduoju emocijas, veikėjų charakterius, šoku vis sudėtingesnius šokus ir ratėlius, kuriu temines šūkiu kompozicijas, grafiškai ar žodžiu perteikiu šūkiu ešgę.		13.2.6. Tyrindamas lyginu garsus, groju sudėtingesnius instrumentais; dainuoju sudėtingesnius dainas, kuriu kėliu muzikos elementų akompanimentus, žymiu juos sutartiniais ženklais. Vartoju vis daugiau muzikos sąvokų, aptariu atliktą muziką, kūrinio pasiekti.		13.2 MUZIKA			

6 pav. Pasiekimų žingsneliai 5–6

ANTRASIS SKIRSNIS
IKIMOKYKLINIO IR PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO(SI) DERMĖ IR TĘSTINUMAS

Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina Mokyklos-darželio ikimokyklinio ugdymo programos ir Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitikties ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymo(si) perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas.

UGDYMO(SI) PROCESO KRYPTINGUMAS, PLĖTOJAMŲ PASIEKIMŲ SRIČIŲ IR PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO(SI) KOMPETENCIJŲ DERMĖ

PROGRAMA		PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO BENDROJI PROGRAMA	
Ugdymosi būdai	Ugdymo(si) sritys	Ugdymosi būdai	Ugdymo(si) sritys
Didžiausias dėmesys vaiko žaidimui. Žaidimas yra svarbus vaiko raidos šaltinis, ugdymo metodas ir pagrindinė patyriminė veikla	Mūsų sveikata ir gerovė	Žaidybinė ir patyriminė veikla, skatinanti atradimų džiaugsmą bei natūralų smalsumą apie aplinkinį pasaulį	Sveikatos ir fizinis ugdymas
	Aš kalbų pasaulyje		Kalbinis ugdymas
	Tyrinėju ir pažįstu aplinką		Matematinis ugdymas
	Aš ir bendruomenė		Gamtamokslinis ugdymas
	Kuriu ir išreiškiu		Visuomeninis ugdymas
			Meninis ugdymas